

Волинська обласна рада
Департамент культури, молоді та спорту Волинської ОДА
Волинської обласної державної адміністрації
Волинський краєзнавчий музей
Волинська державна обласна універсальна наукова
бібліотека імені Олени Пчілки

КАЛЕНДАР

знаменних і пам'ятних дат Волині
на 2026 рік

Луцьк – 2025

УДК 94(477.83)(059.3)

К 17

Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2026 рік / Волин. обл. рада, Упр. культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ОУНБ імені Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Н. Д. Хомяк ; відп. за вип.: О. Г. Важатко, Н. В. Граніч. – Луцьк : Терен, 2025. – 192 с.

«Календар знаменних і пам'ятних дат Волині» видається з 1991 року. До нього включаються матеріали про визначні події історії, громадсько-політичного і культурного життя області, ювілеї видатних уродженців краю та відомих діячів, життя і діяльність яких пов'язані з Волинням.

Посібник відкривається хронологічним переліком пам'ятних дат на 2026 рік. Про основні події (виділені в переліку дат) подаються: дата, назва, авторська текстова довідка, список літератури, у якому вказуються документи, книги, статті зі збірників і періодичних видань, довідники та бібліографічні посібники.

У «Календарі знаменних і пам'ятних дат Волині» є Показчик імен видатних діячів, представлених у ньому, Географічний показчик населених пунктів, списки авторів, які брали участь у написанні історичних і біографічних довідок, та укладачів.

Видання буде корисним для працівників культури і освіти, викладачів, студентів, краєзнавців.

Редактори-упорядники:

Є. І. Ковальчук, канд. іст. наук

Н. Д. Хомяк

Відповідальні за випуск:

О. Г. Важатко

Н. В. Граніч

Видано в авторській редакції

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори довідок

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ВОЛИНИ НА 2026 РІК

Січень

- 1 січня 80 років від дня народження В. П. Маренича (1946) – народного артиста України
- 1 січня 5 років від дня народження М. В. Ілляшенка (1951) – заслуженого діяча мистецтв України
- 3 січня **90 років від дня народження М. С. Муцька (1936–1967) – українського журналіста, поета-шістдесятника**
- 10 січня **80 років від часу проведення радянськими силовиками спецоперації «Велика блокада», направленої проти українських повстанців (1946)**
- 15 січня 155 років від дня народження А. Ю. Кримського (1871–1942) – українського сходознавця, історика, фольклориста, літературознавця, письменника, перекладача
- 19 січня 80 років від дня народження Г. В. Бондаренка (1946–2023) – українського історика, педагога, організатора краєзнавчого руху на Волині, члена правління Національної спілки краєзнавців України
- 19 січня 75 років від дня народження В. І. Бортнікова (1951) – українського політолога та педагога
- 24 січня **70 років від дня народження В. К. Барана (1956) – українського історика, педагога, письменника**
- 25 січня **30 років від дня народження А. В. Снітка (1996–2014) – захисника України, добровольця батальйону «Азов», Героя України (по смертно)**
- 26 січня 140 років від дня народження М. Т. Тележинського (1886–1939) – українського композитора, діяча музичної культури

3 СІЧНЯ
90 років від дня народження М. С. Муцька
(1936–1967) – українського журналіста,
поета-шістдесятника

Микола Муцько прожив коротке, але, мов спалах, яскраве життя і залишив після себе для нащадків чималу спадщину свого літературного доробку. Поет і журналіст, вільнодумець, свободолюбець, переслідуваний за вільнодумство системою, пішов у небуття. Не в забуття, бо вірші залишилися.

Народився Микола Степанович Муцько 3 січня 1936 року у селищі Іваничі Волинської області. Батько, Муцько Степан Олександрович, був муляром, працював на будовах селища. Мати, Ганна Іванівна, все життя трудилася на землі. Саме від матері у сина глибока любов до рідного краю та чутлива поетична душа.

Хлопчик ріс сором'язливим, заглибленим у свої думки, закоханим у красу природи. Його дитинство припало на війну. До школи Микола пішов у 1943 році. Навчався охоче. Писати вірші почав ще у школі. Перші поетичні проби пера молодого автора були надруковані у районній газеті.

Нахил до літературної творчості, велика любов до книги, наполегливість у досягненні мети визначили його подальше життя і майбутню професію.

Після закінчення Іваничівської середньої школи у 1953 році вступив на факультет журналістики до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. У цей період плідно працював над власним поетичним доробком, прислухався до порад старших колег. В університеті відвідував літературну студію, часто зустрічався з Василем Симоненком, Дмитром Павличком, Василем Стусом, Олесем Гончаром та іншими молодими на той час поетами.

Під час навчання в університеті проходив практику в редакції газети «Социалистический Донбасс».

Вірші Миколи Муцька були опубліковані у кількох альмана-

надії на краще не втрачав. У рідкі хвилини, коли недуга відступала, брав у руки перо і писав, писав...

Але хвороба прогресувала. Ще одним ударом для Миколи Степановича була звістка друзів з Києва про смерть поета Василя Симоненка, студентського товариша, порадирика, однодумця. Але, знову ж таки, знайшов у собі сили, щоб присвятити поетичні рядки товаришу. Вірші були його розрадою у тяжкому горі, що звалилося. Можливо, не всі досконалі, але в кожному слові – любов до рідного краю, до села, до працьовитих людей.

Відчуваючи свою недугу, а може й близький кінець, Микола Степанович звертається до Біблії. Десятки поезій народжуються з під його пера. Релігійні вірші поет писав протягом останніх двох років, єдиним слухачем їх була його мати.

1 червня 1967 року перестало битися серце Миколи Муцька. Йому на той час виповнився лише тридцять один рік. Його таланту так і не довелося розквітнути.

Пам'ять про земляка зберігається у матеріалах Історичного музею смт. Іваничі. Особисті речі поета, документи, фотоальбоми, рукописи, листи до рідних, публікації в пресі передані до музею його родиною.

У 2008 році вийшла у світ збірка поезій Миколи Муцька «Затиснута в серці пісня». Книга видана посмертно за фінансового сприяння Іваничівської райдержадміністрації та районної ради. Літературний редактор – Валентина Штинько, член Національної Спілки письменників України. Упорядники – Лариса Куль, Марія Тарасіч.

Це видання є втіленням мрії поета, яку він довго виношував. Звичайно, в самого автора воно вийшло б іншим – більш повним і досконалим. Адже частина його творчої спадщини була втрачена. У збірці «Затиснута в серці пісня» вміщені найкращі вибрані твори автора. З її виходом відновлено історичну справедливість і додано вагомий штрих до літературної карти Волині, на якій у Миколи Муцька була своя територія душі й небайдужого слова.

Не кожному поету судилося бути визнаним. Але поезія – це

Мельник В. Маневиччина : маловідомі факти. Штрихи до краєзнавчого опису району / В. Мельник, П. Хомич, С. Войчик. – Луцьк : Золота стріла, 2019. – 184 с.

Мельник В. Національний природний парк «Прип'ять-Стохід» / В. Мельник, О. Бірюліна. – Луцьк : Твердиня, 2009. – 49 с.

Мельник В. Охорона природи на Волині / В. Мельник, Р. Мігас. – Луцьк : Твердиня, 2008. – 48 с.

Мельник В. Перлина Європи – Шацькі озера / В. Мельник, В. Найда, В. Матейчик. – Луцьк : Твердиня, 2007. – 48 с.

Мельник В. Роса з мисливської стежки / В. Мельник. – Луцьк : Терен, 2016. – 99 с.

Мельник В. Шацьке поозер'я: краєзнавчі штрихи з минулого і сьогодення / В. Мельник. – Луцьк : Волиньполіграф, 2010. – 40 с.

Мельник В. Шацьке поозер'я: краєзнавчі штрихи з минулого і сьогодення / В. Мельник. – Луцьк : Волиньполіграф, 2014. – 40 с.

Мельник В. Шацький національний природний парк: історія та сьогодення / В. Мельник, О. Бірюліна. – Луцьк : Волиньполіграф, 2010. – 132 с.

Мельник В. Робимо світ добрішим! / В. Мельник // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Розвиток краєзнавства і краєзнавчої освіти : матеріали 66–67 Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 30-річчю від часу створення Волин. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України : наук. зб. – Луцьк, 2019. – Вип. 66–67. – С. 335–339.

***

Бондаренко Г. В. 30 років ВООНСКУ та відомі постаті у краєзнавстві / Г. В. Бондаренко // Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волинської області (1939–2019 роки) / Г. В. Бондаренко. – Луцьк, 2021. – С. 351–404.

Валіщук М. Очі волинської журналістики : у краєзнавчому музеї відбулася непересічна подія / М. Валіщук, Л. Максимов // Уряд. кур'єр. – 2021. – 8 черв. – С. 16.

«Солдатська вдова» Миколи Анкілова (Плетньов), «Голубі олені» Олексія Коломійця (Скирда), «Катерина», за поемою Тараса Шевченка (Кобзар) та багатьох інших. Загалом на сцені волинського театру Федір Олексійович створив понад 100 найрізноманітніших образів у п'єсах української класичної та сучасної драматургії. За свою натхненну працю Федір Олексійович Балабуха 1975 року удостоєний почесного звання Народний артист Української РСР.

Ще однією гранню реалізації постійного творчого пошуку актора були зустрічі зі слухачами в аудиторіях і класах навчальних закладів, установ, підприємств і організацій міста й області, де в його мистецькому виконанні звучала поезія Тараса Шевченка, Лесі Українки, Ліни Костенко та інших авторів.

За заслуги перед Батьківщиною Ф. О. Балабуха був нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня, багатьма медалями, Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР. Однак найбільшою нагородою для себе актор вважав любов і повагу своїх глядачів і слухачів.

Важка й тривала хвороба обірвала життя Федора Олексійовича 16 червня 1990 року. Однак його неординарна творча постать назавжди стала невід'ємною складовою історії культури Волині, залишається в пам'яті колег і шанувальників. На власному примірнику сценарію п'єси Олексія Коломійця «Дикий Ангел» актор залишив напис, який звучить як заповіт: «За кожен рік, за кожен місяць, за кожна годину своєї роботи – відповідай! Помреш, і тоді пам'ять про тебе відповідь за діла твої. Інакше не мислимо!»

У Волинському краєзнавчому музеї створено особовий фонд народного артиста України Федора Олексійовича Балабухи. Матеріали були передані до музею особисто актором та членами його родини. Фонд включає 20 світлин, 32 документи (Грамоти, Подяки, тексти ролей з особистими помітками митця, програми вистав театру, участь у яких брав Ф. О. Балабуха, статті з місцевої та республіканської преси, присвячені творчості й здобуткам актора. Кожен експонат яскраво ілюструє

6 КВІТНЯ

125 років від дня народження М. А. Рокицького (1901–1944) – українського художника

Микола Андрійович Рокицький – художник із когорти бойчуків, які увійшли в історію українського та світового мистецтва ХХ століття як митці, що відродили складну технологію фрескового живопису, котра лишалася забутою протягом віків. Тоталітарний режим, знищивши фізично Михайла Бойчука і репресувавши більшість його послідовників, ставив за мету повністю позбутися їхнього творчого доробку.

Рокицький народився 6 квітня 1901 року в селі Заріччя, що на лівому березі річки Луга, неподалік міста Володимира. Його батько був сільським мірошником. Талановитий юнак навчався у Володимирській гімназії. Її будинок зберігся донині, на його фасаді – дошка з барельєфом художника. З початком Першої світової війни родину Рокицьких було евакуйовано до Києва. 1920 року Рокицький вступає до Української академії мистецтва, майстерня монументального мистецтва. Він був серед тих, хто пройшов школу майстра з першого до останнього курсу. Сам Бойчук, керівник майстерні, являв тип художника-універсала, і його учні теж були підготовлені для багатосторонньої мистецької діяльності.

У творчому доробку Рокицького не так багато збережених картин, настінні розписи знищено. У 1923 році він пише картину «Яблуня» (Національний художній музей у Львові ім. А. Шептицького). Розлога яблуня, біля якої стара жінка і молода матір з дитиною на руках, що тягнеться до стиглого яблука. Бойчук хоче, щоб його учні бачили картину не копією реальності, а пошуком істини. Відчуття істини, увічненої в картині, представляє композиція Рокицького: життя однієї людини швидкоплинне і коротке, а рід людський безперервний. Дипломна робота художника фреска «Зміна» (1927) привернула увагу критиків і художників-колег. У фресці тонке, ліричне сприйняття життя трактується через гармонійне поєднання величі природи і діяльності молодих сильних людей.

Таке домінування гармонії над робітничою працею згодом стане домінантою в картинах митця.

Микола Рокицький – фаховий педагог. Ще студентом у 1924 році він викладає в Київській експериментальній школі № 611. По завершенні навчання у Київському художньому інституті (колишня Українська державна академія мистецтва), Рокицького призначають викладачем на текстильному, а згодом на монументально-виробничому відділенні інституту. Деякий час Рокицький працює в Харківському інституті пролетарської культури, аж до його ліквідації (1934), коли відбулась реорганізація художньої освіти в Україні. Як педагог Рокицький спирався на засади, засвоєні в період навчання у майстерні Бойчука, а також на власний досвід у виборі тем та завдань. Навчання складалося з двох частин: праці в майстерні та окремо на об'єктах. Він вважав за необхідне поєднати архітектуру та монументальний живопис.

Як викладач Київського художнього інституту М. А. Рокицький у складі групи під керівництвом Бойчука у 1928 році бере участь у розписах Селянського санаторію ім. ВУЦВК на Хаджибеївському лимані в Одесі. Фреска як «вічний живопис» мала закарбувати великі соціальні зрушення на селі. Це була поетика «імперії зла» – оспівування нового соціалістичного життя українського села. Щоб вижити, бойчукісти починають творити суголосні державній ідеології речі, опановують пролетарську тематику. Микола Рокицький зробив значний внесок у розвиток портретної фрески. Працюючи на Донбасі, він створює живописний цикл «Доменний цех», куди увійшли портрети «Доменник», «Ковалі» (1929). Це образи робітників, які перетворюються на монументи – потужні глиби суцільної пластичної маси. У 1932–1935 рр. пише тематичні композиції. У змалюванні історико-революційних подій дотримується емоційного стану. «Похорон бойового товариша» – це реквієм по загиблих героях.

Після загибелі в 1937 році Бойчука Рокицький разом з іншими його учнями працює з народними майстрами в експериментальних майстернях при Київському державному музеї

українського мистецтва на території Києво-Печерської Лаври. Звертається до розробки ескізів тематичних килимів, якими декорували інтер'єри громадських приміщень. Український тематичний килим набуває широкого розвитку внаслідок зближення народного і професійного декоративно-ужиткового мистецтва. У співпраці з кращими килимарницями з Решетилівки, Скопців, Дігтярівки створювались килими на історико-революційні та сучасні сюжети.

У постійному страху і тривозі минув передвоєнний період. Микола Рокицький дивом unikнув фізичного знищення. Він часто змінює місце роботи. З початком війни добровольцем йде на фронт, але потрапляє в оточення. Концентраційний табір, втеча з полону. У визволеному Києві 11 лютого 1944 року його не стало. Похований на Лук'янівському цвинтарі в Києві.

1 лютого 1958 року було ухвалено рішення про реабілітацію Михайла Бойчука, але ще довго бойчукізм вважали однією з найреакційніших течій в українському мистецтві. Справжній реабілітаційний вечір відбувся в Будинку художника в Києві лише в часи перебудови – 11 грудня 1987 року.

У Володимирі бережуть пам'ять про видатного земляка: вихованці місцевої художньої школи вивчають його творчість. У рідному селі живописця – Заріччі – одна з вулиць носить його ім'я; висаджено горобинову алею, де планують спорудити пам'ятник (автор проекту скульптор Олег Дубенчук).

Тамара Левицька

Література:

Киба Я. Відомі і знамениті жителі / Я. Киба // Киба Я. Володимирщина: минушина і сучасність : іст.-економ. і краєзн. вид. / Я. Киба. – Луцьк, 2017. – С. 209–259.

Кумецький О. Микола Рокицький – художник-монументаліст і педагог / О. Кумецький // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Володимир-Волинський в історії України і Волині : матеріали XXXII Міжнар. наук.-практ. іст.-краєзн. конф., присвяч. 70-річчю утворення Волин. обл., 810-ій річниці надання місту Володимир-Волинському Магдебурзького права, м. Во-

лодимир-Волинський, 12 черв. 2009 р. : наук. зб. – Луцьк, 2009. – Вип. 32. – С. 88–93.

Шикалюк К. Художники народжені на Волині та їх внесок в українське і світове мистецтво / К. Шикалюк // Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки : зб. тез, доповідей XV Міжнар. студ. наук. конф. / упоряд.: О. П. Боярчук, І. В. Макарук, Р. Г. Савчук. – Луцьк, 2022. – С. 68–71.

Янович Б. Місця пов'язані із видатними людьми Володимира-Волинського як цікаві об'єкти пізнання для туристів / Б. Янович // Хроніки Ладомерії : матеріали I Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 15-й річниці створення Держ. іст.-культ. заповідника «Стародавній Володимир», м. Володимир-Волинський, 27 жовт. 2016 р. : наук. зб. – Тернопіль, 2016. – С. 204–213.

Янович Б. Незабутній художник Микола Рокицький : до 105-річчя майстра із волинського Заріччя / Б. Янович // День. – 2016. – 22–23 квіт. – С. 12.

Янович Б. Чарівна палітра Миколи Рокицького / Б. Янович // Місто вечірне. – 2021. – 11–17 берез. – С. 7.

24 КВІТНЯ

60 років від дня народження А. О. Опейди (1966) – заслуженої артистки України

Алла Олександрівна Опейда – співачка, заслужена артистка України, культурно-громадська діячка, лауреатка низки всеукраїнських та міжнародних пісенних фестивалів і конкурсів. Солістка-вокалістка дуету «Душа Волині», художній керівник Луцького районного будинку культури, керівник зразкової вокальної студії «Зернятко». З травня 2019 року – директорка культурно-мистецького центру (КМЦ) «Красне» м. Луцька.

Народилася Алла Опейда 24 квітня 1966 року в Луцьку. Мати – Ірина Афіногенівна, батько – Олександр Антонович, військовий, родом із Холмщини. Змалку Алла проявляла інтерес до музики й сцени. Вперше вона виступила перед публікою

у п'ять років – і з того моменту сцена стала її справжнім покликанням. Алла Опейда закінчила Луцьку загальноосвітню школу № 2, Луцьку музичну школу № 1 (клас фортепіано). З 1981 по 1985 рік навчався в Луцькому державному музичному училищі (відділ хорового диригування). Викладачками вокалу у неї були Людмила Керніцман, Таїсія Панасюк та Галина Стопа. У 1985 році Алла Опейда розпочала свою професійну кар'єру. Вона працювала завідувачкою клубу в селі Великий Омеляник, керівницею хору в будинку культури села Забороль, а також методисткою Луцького районного будинку культури. З 1987 по 1992 рік Алла Опейда навчався в Рівненському державному інституті культури на факультеті хорового диригування (викладачка – Марія Афонченко). Після завершення навчання продовжувала працювати у Луцькому районному будинку культури.

У 1985 році в Луцькому районному будинку культури (нині культурно-мистецький центр «Красне» КЗ «Палац культури міста Луцька») Алла Опейда зустрілася з В'ячеславом Судимою, з яким створили дует «Душа Волині». Упродовж 37 років дует плекав і популяризував українську пісню. У репертуарі було багато творів українських поетів та композиторів, але найбільша кількість пісень на вірші волинських поетів – Й. Струцюка, П. Маха, В. Гея, І. Корсака, Т. Музичука. Пісні створювали у співпраці з волинськими композиторами – А. Пашкевичем, М. Стефанишиним, В. Герасимчуком, О. Синютиним та багатьма іншими.

У репертуарі дуету налічується понад 300 пісень різної тематики, від колискової, стрілецької, повстанської, народної, героїко-патріотичної пісні до пісень про найрідніших, найдорожчих людей – маму, тата, родину, Батьківщину, ліричні та пісні на всі випадки життя. «Окрім дуетних творів, у кожного з нас був і є свій сольний репертуар. Наша творчість в жодному разі не була пов'язана з шоу-бізнесом. Мистецтво і шоу – це дві протилежності для нас. Ми були багаті своїми піснями, даруючи своє мистецтво, прокладали шлях до людських сердець», – згадувала Алла Опейда в одному з інтерв'ю.

Особливе місце в творчості дуету свого часу посіла пісня «Нас весна не там зустріла», яка з роками набула широкої популярності. Це – пісня про закоханих у життя та одне в одного юнака Степана і дівчину Надійку – молодих повстанців УПА, які боронили від ворогів рідну Україну. Слова написав відомий волинський письменник Йосип Струцюк у 1985 році, а музику – колишній лідер гурту «Світязь» Олександр Гаркавий. Саме Алла Опейда та В'ячеслав Судима були серед найвідоміших виконавців цього твору, зберігаючи його дух і передаючи його слухачам із особливим душевним трепетом. Пісня «Нас весна не там зустріла» отримала два дипломи Міжнародної премії авторської пісні імені Василя Симоненка.

За роки творчості дует «Душа Волині» став лауреатом численних всеукраїнських та міжнародних пісенних конкурсів і фестивалів. Алла Опейда та В'ячеслав Судима пройшли великий творчий шлях, виступаючи з українською піснею в Польщі, Литві, Словаччині, Німеччині, Вірменії, Азербайджані, Єгипті, Франції, Норвегії та багатьох інших країнах.

У музичній творчості Алли Опейди важливе місце посідає співпраця з провідними мистецькими колективами Волині – зокрема, з оркестром народних інструментів, ансамблем бандуристів Волинського фахового коледжу культури і мистецтв імені Ігоря Стравінського, а також з ансамблем народної музики «Терлич». Як солістка співачка працювала в концертній бригаді Волинської обласної філармонії та в естрадно-симфонічному оркестрі Волинського обласного академічного музично-драматичного театру імені Т. Г. Шевченка.

Одним з напрямків діяльності Алли Опейди стала дитяча вокальна студія «Зернятко», створена нею у 2004 році. У 2009 році студії було присвоєно звання «зразкова». Вихованці «Зернятка» неодноразово ставали лауреатами районних, обласних, всеукраїнських та міжнародних конкурсів і фестивалів. Дитячу творчість презентували у дисках «Співають діти Луцького району», «Веселковий дивосвіт», «Щастя жити у рідному краї», «На крилах мрій». На базі студії «Зернятко» був створений дитячий фольклорний колектив

«Вервечка», творчим керівником якого тривалий час була Алла Опейда.

З травня 2019 року Алла Опейда працює директоркою культурно-мистецького центру (КМЦ) «Красне» комунального закладу «Палац культури міста Луцька».

У своїй сценічній творчості співачка майстерно поєднує автентичний фольклор із сучасною українською пісню. Її біографія сповнена яскравих досягнень – перемоги у всеукраїнських та міжнародних пісенних фестивалях і конкурсах, а також радіоконкурсах. Серед них: «Нові імена», «Золоті ключі», «Надія», «Доля», «Золоті трембіти», «Пісенний вернісаж», «Ой, роде наш красний» та багато інших.

Результатами багаторічної праці стали аудіо-альбоми, зокрема: сольні Алли Опейди: «Терпке пісенне диво» (2004 р.), «Вишиванка» (2008 р.), «Ой, давно-давно...» (Волинські народні пісні) (2020 р.); вокального дуету «Душа Волині» (Алла Опейда та В'ячеслав Судима): «Гей, та на півночі Волині» (2002 р.), «В нашому саду» (2005 р.), «З родинного джерела» (2006 р.), «Лети, наша пісне» (2010 р.). У 2014 році до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка вийшов ще один аудіо альбом з записом пісень на вірші Великого Кобзаря «З Кобзарем у серці».

У творчому доробку Алли Опейди низка відеокліпів, які популяризують українську пісню та культурну спадщину: «Мій край», «Волинсько-Галицьке князівство», «Посли України», «Рідне місто», «Яблука осені», «Моя найрідніша», «Волинь – пісня моя» (Волинський вальс), «Єднаймося».

З участю співачки створені музичні фільми: «Музика трьох сердець», «Земля наша Холмська», «Волинь – край поліський».

Алла Опейда – активна дослідниця та збирачка української, зокрема волинської народної пісні. Нею записано й відтворено багато маловідомих і призабутих пісень, що побутували на теренах Волині. Її талант і творчість – у збереженні й популяризації української пісні, у вмінні торкнутися серця кожного слухача.

За вагомих внесок у пропагування народного мистецтва, високу виконавську майстерність і професіоналізм, а також значні досягнення в розвитку культури і мистецтв, Алла Олександрівна Опейда нагороджена Почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України; Почесною грамотою Міністерства сім'ї, молоді та спорту; Почесною грамотою Кабінету Міністрів України; Подякою Президента України; Подякою Верховної Ради України; численними відзнаками: подяками та грамотами Волинської обласної ради та адміністрації, Луцької районної ради та адміністрації, Луцької міської ради. У 2005 році Аллі Опейді присвоєно почесне звання «Заслужений артист України», нагороджено Орденом Святої великомучениці Варвари. У 2015 році вона стала лауреатом обласної премії імені Степана Кривенького.

Своєю творчістю та щоденною працею Алла Олександрівна Опейда сприяє збереженню культурної спадщини Волині та розвитку української культури. Її творчий шлях – приклад щирої служіння мистецтву, рідному краю та українській пісні.

Ірина Самоліч

Література:

Опейда А. Житиме серед нас / А. Опейда // Живий Іван Корсак. Спогади про письменника : зб. ст. – Київ, 2018. – С. 221–223.

Опейда А. Репрезентація творчості волинської поетеси Євгенії Назарук у сучасному літературно-мистецькому житті / А. Опейда // Волинь і волиняни в історії та культурі України : зб. тез наук. дослідж. слухачів наук. т-ва. Волин. обл. МАН. – Луцк, 2018. – С. 49–52.

* * *

Про присвоєння А. О. Опейді звання «Заслужений артист України» : Указ Президента України від 6 трав. 2005 р. № 752 / 2005 // Уряд. кур'єр. – 2005. – 18 трав. – С. 6.

Корсак І. Ф. Талант найвищої проби: блискучий бенефіс

Дубень О. 24 квітня 50 років від дня народження А. О. Опейди (1966) – художнього керівника Луцького районного будинку культури, заслуженої артистки України / О. Дубень // *Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2016 рік / Упр. культури Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2015. – С. 109–111.*

КВІТЕНЬ

75 років від часу проведення операції «Північ» – депортації до Сибіру вірян – Свідків Єгови, заможних селян, членів армії Андерса та їх родин (1951)

У квітні 2026 року минає 75 років від часу проведення радянської операції «Північ» (в радянських і російських джерелах «Север») – масової депортації мирного населення за релігійною ознакою. Ця каральна акція стала однією з найбільших у післявоєнній історії СРСР. Вона охопила території України, Молдови, Білорусі та країн Балтії. В Україні операцію назвали «Тройка» — за трьома основними групами, яких піддали виселенню: Свідки Єгови, так звані «куркулі» та «андерсівці» (родини вояків Армії Андерса).

Релігійна спільнота Свідків Єгови виникла наприкінці XIX століття у США під назвою «Дослідники Біблії». У 1931 році вона отримала сучасну назву. На українських землях перші прихильники цього вчення з'явилися на початку XX століття, а після Першої світової війни їхня кількість зросла завдяки поверненню емігрантів. Свідки Єгови відмовлялися від служби в армії, не вступали до комуністичної партії та не підтримували радянську ідеологію. Через це радянська влада вважала їх «ворожим елементом». З 1939 року громада діяла підпільно, а богослужіння трактувалися як антирадянська діяльність.

1 квітня 1951 року розпочалася операція «Північ» у Молдавії, Білорусі та країнах Балтії. 8 квітня до неї приєдналася

Українська РСР. За «успішне» проведення депортації відповідали перші секретарі ЦК КП(б) Молдавії Леонід Брежнєв і ЦК КП(б)У Леонід Мельников. Постановою Ради Міністрів СРСР дозволялося брати з собою до 1,5 тонни речей на родину, однак через брак транспорту більшість змушена була обмежитися найнеобхіднішим – одягом, посудом, інструментами та запасом їжі. Решту майна конфіскували на користь держави і передавали місцевим колгоспам.

В Україні депортації зазнали мешканці всіх західних областей – Волинської, Дрогобицької, Закарпатської, Львівської, Рівненської, Станіславської (нині Івано-Франківської), Тернопільської та Чернівецької.

Процес виселення відбувався надзвичайно швидко та принизливо, як і сама підстава депортації. Людей заганяли до товарних вагонів. Дорога до Сибіру тривала два-три тижні. На нових місцях, у Томській та Іркутській областях, переселенців селили у бараках. Уже наступного дня їх відправляли на важкі роботи. Втеча зі спецпоселень каралася двадцятьма роками каторжних робіт.

За даними дослідника Костянтина Бережка, із шести радянських республік було депортовано щонайменше 9793 особи, з них 6308 – з України. В Україні до проведення операції залучили близько 20 тисяч військових і понад 2600 одиниць техніки.

Лише у 1965 році Указом Виконавчого комітету СРСР Свідкам Єгови дозволили залишити місця спецпоселення. Проте багатьом із них не було куди повертатися.

Щороку 1 та 8 квітня в Україні та інших країнах пострадянського простору вшановують пам'ять депортованих Свідків Єгови.

Людмила Пінчук

Література:

Гапонюк Л. А. Євангельський рух на Волині: в документах і долях людей / Л. А. Гапонюк, М. О. Пирожко, В. Г. Чайка. – Луцьк : Укр. місія благовістя, 2009. – 446 с.

Про операцію «Північ» – с. 331–336.

тріотичний рух і став центром мистецької і духовної опозиції режиму. В оргкомітет Клубу від столичного студентства художнього інституту було обрано Петра Собка і Миколу Малишка. Молодих художників особливо зацікавили новаторські лекції з теорії і практики образотворчого мистецтва Миколи Писанка.

При вродженому мистецькому таланті Собко був надзвичайно працьовитим. Під час переддипломної практики він пише краєвиди Десни: «Пристань на Десні», «Сонячний день», «Село Моровськ», «Вечір на Десні» – усі 1966 року. Створює портрети селян, рибалок, робітників, пише тематичні картини. Захистивши дипломну роботу «Доярки» (майстерня професора В. Г. Пузиркова), за направленням їде на роботу на Донбас у м. Жданов (тепер Маріуполь), працює у художніх майстернях Донецького відділення Художнього фонду УРСР. Спілкується з відомими художниками – шістдесятниками Аллою Горською і Віктором Зарецьким, які виконували мозаїки для міста, серед яких знаменита композиція «Боривітер». Проте художника тягнуло на малу батьківщину. З 1969 року Собко мешкає в Луцьку. Працює у Волинських художньо-виробничих майстернях, виконує творчі замовлення, бере участь у виставках, пише реалістичні картини: «Волинський пейзаж з рікою Стир», 1969; «Портрет матері», «Портрет учителя малювання Тимчака», 1970; «Портрет батька», «Натюрморт» – обидві 1972 та інші. Романтичні устремління митця спонукають його до мандрів. Під час творчого відрядження до Балтії 1975 року Собко написав низку високохудожніх полотен: «Порт Клайпеди», «Старий Каунас», «Поромна переправа в Клайпеді», «Вітрильник «Товариш» та інші. У цих творах простежуються колористичні пошуки автора: в одних випадках він використовує соковиту барвисту палітру, в інших – звертається до ритмічних і колірних контрастів. Після пленерів у Балтії Собко разом з колегою, художником Дмитром Латишевим 1979 року їде на Далекий Схід. Ця перша поїздка у край Беринга тривала півроку. По її закінченні митці влаштували виставки як на Камчатці, так і на Волині. Вражений суворою природою Камчатки, величчю краю, екстремальни-

ми умовами життя, Собко вирушає туди вдруге. Пробувши на Далекому Сході шість років, митець створив серію робіт, які концептуально об'єднані єдиним задумом, – «Симфонія Камчатки». Ця серія, яка налічує майже півтори сотні малярських творів, – це значний успіх пошуків художника в царині колориту. Композиційна структура творів, об'єднаних однією колірною гамою – теплою жовтою або жовтогарячою, за стилем дещо споріднена з українськими орнаментами.

1986 року Собко повернувся до Луцька, де влаштував звітну персональну виставку. Експозиція вразила всіх новизною, яскравим колоритом і викликала дискусії серед фахівців. Проте після успіху почався тривалий період замовчування його творчості. Прискіпливий погляд компартійної влади, підвищена увага до його патріотичних переконань позначилися на подальшій творчості митця. За роки внутрішньої еміграції Собко переважно займався відновленням та розписом православних храмів (більше 20). У Незалежній Україні творчість Петра Собка знову зацікавила фахівців і глядачів. 2006 року до 70-річчя митця в Художньому музеї Луцька відбулась його персональна виставка «Колористична симфонія Камчатки. Край Беринга у творчості волинського художника Петра Собка. Малярство 1980–1986 рр.». Закинута занедбана спадщина художника ожила. Експозиція розкрила все багатство творчої палітри художника. На виставці можна було простежити, як майстерно він працює з кольором, як вибудовує композицію, як через живописні засоби передає характери та настрої своїх героїв – мужніх людей Камчатки: рибалок, мисливців, моряків і навіть шаманів.

Маючи поважний вік і неспокійний характер, Собко відновлює мандри з етюдником, стає постійним учасником мистецьких пленерів. Таке активне творче життя зобов'язує його й до виставкової діяльності. До 1030-ччя хрещення Руси-України він презентує тематичний доробок культової архітектури «Храми України» в галереї Волинської організації НСХУ, бере участь у колективних виставках.

У рік повномасштабного вторгнення Російської Федерації

9 ТРАВНЯ**60 років від дня народження митрополита Михаїла
(у миру Т. С. Зінкевич) (1966) – українського
релігійного діяча, архієрея, доктора богослов'я,
митрополита Луцького і Волинського
Православної Церкви України**

Митрополит Михаїл (у миру – Тимофій Семенович Зінкевич) народився 9 травня 1966 року у с. Лосятин Кременецького району Тернопільської області у глибоко побожній та національно-свідомій селянській сім'ї. Батько майбутнього митрополита був ковалем, мати – колгоспницею, працювала в ланці. Саме батьки дали Тимофію перші знання Біблії. З 1973 по 1982 рік він навчався у Лосятинській восьмирічній школі, а згодом – у Почаївському СПТУ-1, яке успішно закінчив 1984 року, здобувши спеціальність «слюсар електронних виробів і автоматики». Після закінчення навчання був призваний до лав Радянської армії, проходив службу у військово-морському флоті СРСР у м. Владивосток.

У 1987 році Тимофій Зінкевич розпочав працювати в Свято-Успенській Почаївській лаврі та готувався до подальшого навчання, адже мріяв стати лікарем. Оцінивши з середини життя духовенства, вирішив стати священником та вже наступного року переїхав до Черкас задля виконання послуху паламаря в місцевій церкві Різдва Пресвятої Богородиці.

Протягом 1990–1994 років він навчався у Санкт-Петербурзькій духовній семінарії, після чого повернувся до України та продовжив здобувати освіту у Київській духовній академії, яку закінчив у 1998 році.

9 жовтня 1997 року Тимофій Семенович Зінкевич був висвячений на диякона митрополитом Луцьким та Волинським Яковом (Панчуком), а вже наступного дня архієрей здійснив чернечий постриг о. Тимофія з отриманням нового імені – Михаїл, на честь першого митрополита Київського і всієї Русі.

Впродовж 1997–2000 років о. Михаїл служив у Тернопільському Свято-Троїцькому духовному центрі ім. Данила Га-

лицького, а у 2000 році – в Київському Свято-Михайлівському Золотоверхому чоловічому монастирі.

21 жовтня 2000 року Священний Синод УПЦ КП ухвалив рішення про обрання Михайла єпископом Сумським і Охтирським. Наступного дня у Київському Свято-Володимирському кафедральному соборі його було хіротонізовано на єпископа Сумської єпархії за Божественною літургією, яку очолював сам Патріарх Філарет. 18 листопада 2002 року рішенням Священного Синоду Михайл був переведений на Чернігівську кафедру УПЦ КП, отримавши титул єпископа Чернігівського і Ніжинського.

23 січня 2004 року Владика Михайла було нагороджено Орденем Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня. 14 травня того ж року Синод призначив Михайла (Зінкевича) єпископом Луцьким і Волинським, керуючим Волинською єпархією УПЦ КП. Офіційне представлення на новій посаді Патріархом Філаретом відбулося 31 травня в день святкування храмового свята кафедрального собору Святої Трійці в Луцьку.

Завдяки своїй відданій праці у духівництві, владика Михайл швидко набрав ваги у церковній ієрархії. 27 липня 2005 року його було включено до складу тимчасових членів Священного Синоду УПЦ КП, а 13 грудня 2006 року нагороджено Орденем Великомученика Юрія Переможця. Під його орудою Волинська єпархія стала однією з найбільших та найпотужніших у структурі УПЦ КП. За час його управління, окрім значної кількості невеликих храмів, було відкрито жіночий монастир Святого Василя Великого в Луцьку, чоловічий Свято-Успенський монастир у Соколі, Свято-Покровський жіночий монастир у Тростянці, а Волинська духовна семінарія отримала статус богословської академії.

Початок діяльності Михайла на Волині припав на події Помаранчевої революції. У час великого національного піднесення волинське духовенство із значимою підтримкою архієрея Михайла ніколи не лишалося осторонь прагнень народу до свободи та гідного життя. На майданах і мирних мітингах по всяк

час лунало Слово Боже, спільна молитва та благословення. З початком служіння владики Михаїла в області помітно зростає кількість церковних громад. Архіпастир запровадив єпархіальну символіку – герб і прапор. Відновив традиції щорічного паломництва до чудотворної ікони Холмської Богоматері та йорданського освячення води на річці Стир у Луцьку. Особлива увага також приділяється навчанню у Волинській духовній семінарії, покращенню матеріально-технічної бази у корпусах закладу. З 2011 року за рішенням Священного Синоду семінарія реорганізована у Волинську православну богословську академію, де навчається близько 200 студентів.

23 липня 2008 року, Указом Президента України Віктора Ющенка, владика Михаїла (Зінкевича) було нагороджено Орденом «За заслуги» III ступеня з нагоди 1020-річчя хрещення Київської Русі, а наприкінці того ж року обрано тимчасовим членом Священного Синоду УПЦ КП на 2009 рік.

22 січня 2009 року відбулося піднесення Михаїла до сану архієпископа. Цього ж року Михаїл (Зінкевич) здобув мирську вищу освіту, закінчивши Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. 23 січня 2012 року рішенням Святійшого Патріарха Філарета архієпископа Михаїла було піднесено до сану митрополита.

23 жовтня 2014 року владика Михаїл отримав ступінь доктора філософії у галузі богослов'я за напрямком «Церковна історія». Звання Митрополиту Луцькому і Волинському присвоїли в Ужгородській українській богословській академії імені Святих Кирила і Мефодія.

Владика Михаїл завжди залишається прибічником діалогу з представниками інших релігійних напрямків. Він проводив активну діяльність у складі Волинської Ради Церков, яка об'єднала під одним дахом сімох представників різних конфесій. 15 грудня 2015 року митрополита Михаїла було призначено тимчасовим членом Священного Синоду на 2016 рік. У квітні 2016 року Митрополиту Михаїлу було довірено доставити до України Благодатний вогонь з Єрусалима, а протягом наступних років він був координатором

акції передачі Благодатного вогню у міжнародному аеропорту «Бориспіль».

28 червня 2016 року указом Президента України, митрополита Михаїла було нагороджено орденом «За заслуги» II ступеня, а 7 жовтня того ж року відзначено Грамотою Верховної Ради України. 23 жовтня 2018 року митрополита Михаїла було нагороджено іменним годинником від Верховної Ради України. 29 жовтня 2019 року рішенням Священного Синоду його було призначено головою синодальної комісії у справах монастирів та чернецтва.

27 листопада 2019 року митрополит Михаїл (Тимофій Зінкевич) захистив дисертацію на здобуття ступеня кандидата історичних наук за темою «Християнська релігія і церква як чинник державотворення в Київській Русі» у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки.

26 червня 2020 року Вчена рада Луцького національного технічного університету ухвалила рішення про присвоєння митрополиту Луцькому і Волинському Михаїду звання Почесного доктора (Doctor Honoris Causa). Вручення диплому відбулося 2 липня 2020 року в Кафедральному соборі Святої Трійці.

24 липня 2020 року митрополит Михаїл був обраний до складу наглядової ради Волинського національного університету ім. Лесі Українки, а 24 листопада того ж року нагороджений орденом Святого Архистратига Михаїла I ступеня.

Духовну підтримку митрополита Михаїла відчують волиняни у час важкої боротьби народу за самостійність та мир. З його благословення священнослужителі та парафії організують надання допомоги військовослужбовцям та постраждалим від війни, священники стають капеланами. Митрополит Михаїл з вірою у мир в державі особисто очолює молебні, звертається у своїх промовах до усіх українців з палким словом вітання та підтримки.

Оксана Моренчук

Віктор Вербич народився 13 травня 1956 року в селі Грибовиця Іваничівського району Волинської області. Після навчання в середній школі № 9 міста Нововолинська працював на Іваничівському заводі будівельних матеріалів. Пізніше трудився столяром монтажного управління.

У 1980 році закінчив з відзнакою філологічний факультет (українське відділення) Луцького педагогічного інституту ім. Лесі Українки. Працював учителем української мови та літератури у Луківській середній школі Турійського району. Десять років – у школі, серед дітей, серед літератури, яку він прищеплював юним серцям.

Початок 1990-х виявився переломним. У час, коли Україна відновлювала свою державність, Віктор Вербич став у лави перших демократичних журналістів Волині. З серпня 1990 року він працює в газеті Волині «Народна трибуна». Спочатку був спеціальним кореспондентом, пізніше редактором відділу та заступником редактора газети. З березня по травень 1996 року – редактор відділу, а з 1997 до 2002 року – журналіст газети «Луцький замок». З червня 1996 по травень 1997 року – консультант відділу з гуманітарних питань Волинської обласної державної адміністрації. З грудня 2002 року – редактор відділу газети «Сім'я і дім». Друкувався під псевдонімами В. Віктор, Віктор Грибовицький.

Його матеріали завжди були живими, гострими, проникливими громадянською позицією. Він писав про суспільство, державність, культуру й людину в її пошуках істини.

Однак, журналістика не відмежувала його від поезії. Навпаки – стала джерелом натхнення. Збірки «Віддуння ночі» (1993), «Надстир'я» (1993), «Зорянчині малюнки» (1997), «Голоп'єдестальний період» (1997), «Подих вирію» (2001), «Зблиски задзеркала» (2002), «В обіймах зустрічепрощань» (2003), «Повернення» (2004), «Часоплину невидимі грані» (2007), «Інею видиво світанкове» (2009), «З літопису осяяння» (2012), «Поклик» (2013), «За тінню пісні журавлиної» (2016), «Міжтисячоліття I» (2018), «Міжтисячоліття II: танка, хоку, верлібри, прозопоетичні візії, переклади»

(2020) та багато інших творять цілий світ гармонії й пошуку – інтимного й філософського, національного й вічного. Вірші Вербича – це розмова з душею, з Богом, із природою.

Віктор Вербич успішно працює і в драматургії, дитячій літературі та літературній критиці. Кожен його твір – це творчий пошук, прагнення донести до читача правду, красу, гармонію. Він є автором багатьох рецензій, відгуків, нарисів, есеїв та літературних розвідок. З 2000 року Віктор Олексійович Вербич – член Національної спілки письменників України.

Його талант і праця є поціновані. У 2004 році В. Вербич як журналіст був відзначений почесною грамотою Державного комітету телебачення і радіомовлення України, а у 2005 р. – почесною грамотою Національної спілки журналістів та Благословенною грамотою Волинської Єпархії УПЦ КП. У 2016 році йому присвоєно звання «Заслужений журналіст України» за значний особистий внесок у розвиток журналістики та культури.

Віктор Вербич є лауреатом обласної літературно-мистецької премії імені Агатангела Кримського (2009) та першим лауреатом літературно-мистецької премії імені Пантелеймона Куліша (2011).

Віктор Вербич продовжує творчу діяльність, активно бере участь у літературному житті Волині та України. Його твори знаходять відгук у серцях читачів і сприяють розвитку української літератури.

Наталія Карабін

Література:

Вербич В. О. В обіймах зустрічепрощань : поезії / В. О. Вербич. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2003. – 164 с.

Вербич В. О. Відлуння ночі : поезії / В. О. Вербич. – Луцьк : Надстир'я, 1993. – 72 с.

Вербич В. О. Голоп'єдестальний період: дійство у двох частинах / В. О. Вербич – Луцьк : Терен, 1999. – 16 с.

Вербич В. О. Диво незбагненне : поезії / В. О. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2011. – 84 с.

Вербич В. О. З літопису осяяння : поезії / В. О. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2012. – 80 с.

Вербич В. О. За ширмою дощу : поезії / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2010. – 100 с.

Вербич В. О. Зблиски задзеркала : вірші / В. О. Вербич. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2002. – 32 с.

Вербич В. О. Зорянчині малюнки : вірші і загадки для дітей / В. О. Вербич. – Луцьк : Надстир'я, 1997. – 32 с.

Вербич В. О. Інею видиво світанкове: вибрані вірші, прозо-поетичні візії / В. О. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2007. – 223 с.

Вербич В. О. Карб єдиної дороги: есеї та діалоги / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2006. – 292 с.

Вербич В. О. Міжтисячоліття I : вірші / В. О. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2018. – 332 с.

Вербич В. О. Міжтисячоліття II : танка, хоку, верлібри, поет. візії, переклади / В. О. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2020. – 257 с.

Вербич В. О. Обітниця шляху : вірші / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2013. – 118 с.

Вербич В. О. Під куполом спільного неба: есеї та діалоги / В. О. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2006. – 240 с.

Вербич В. О. Повернення : вірші / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2004. – 48 с.

Вербич В. О. Подих вирію : вірші / В. О. Вербич. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2001. – 92 с.

Вербич В. О. Поклик : поезії / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2009. – 88 с.

Вербич В. Стокротки відсвіт життедайний : вірші / В. Вербич. – Луцьк : Твердиня, 2015. – 140 с.

Вербич В. О. У погляді століть : есеї та діалоги / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2011. – 320 с.

Вербич В. О. У полотно снігів : поезії / В. О. Вербич. – Львів : Каменяр, 1999. – 52 с.

Вербич В. О. Часоплину невидимі грані : вірші / В. О. Вербич. – Луцьк : Терен, 2005. – 63 с.

Вербич В. Волинська обласна бібліотека для юнацтва: при-

реченість на майбуття / В. Вербич // «Нам бути юними завжди самою долею призначено...» : іст. екскурс / уклад. З. Корчинська. – Луцьк, 2017. – С. 12–19.

Вербич В. Володимир Жупанюк: непроминальна добротворча енергетика / В. Вербич // 3 подорожнього етюдника: ескізи, замальовки, начерки / В. Г. Жупанюк ; передм. В. О. Вербич ; літ. ред. В. Березнюк. – Луцьк, 2024. – С. 3–8.

Вербич В. 19 червня 65 років від дня народження Л. А. Стасюк (1955) – директорки Волинської державної обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олени Пчілки, заслуженого працівника культури України / В. Вербич // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2019 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Тернопіль, 2019. – С. 144–153.

Вербич В. Іван Корсак: життя письменника продовжується у його слові / В. Вербич // Живий Іван Корсак: спогади про письменника : зб. ст. – Київ, 2018. – С. 110–118.

Вербич В. Ігор Ольшевський: життя у слові / В. Вербич // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2021. – Ч. 26. – С. 129–136.

Вербич В. Полотна сестри волинського письменника – у паризькому центрі Помпідю ; Микола Панасюк – про «всесвітній біль на ім'я Іван Франко»: з погляду читача / В. Вербич // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2017. – Ч. 22. – С. 19–23, 185–194.

Вербич В. «Радості диво, таїнства проблиск, або «Нескінченний берег любові» Броніслави Волкової» / В. Вербич // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2020. – Ч. 25. – С. 195–200.

Вербич В. У мрієснах віків миттєвоплинних : поезії / В. Вербич // Квінтет : альм. Групи 56 / ред., вступ. слово П. Коробчук. – Луцьк, 2022. – С. 8–39.

Вербич В. У сніві чекання / В. Вербич // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2019. – Ч. 24. – С. 18–24.

Вербич В. Ще сонце ; Пише дощ ; Не судім художника, братове... та ін. / В. Вербич // Антологія літератури письменників Волині: під Лесиним небом / упоряд. О. Л. Ляснюк. – Луцьк, 2019. – С. 12–18.

Вербич В. Чому за «монахом» Павлюком плакали американки? ; Ігор Павлюк: уроки чужини ; Український письменник стане нобеліантом ; Гуляв Ігор із Роксоланою вулицями Стамбула ; Ігор Павлюк : зараз реальна загроза – повернення до кордонів 1939 року / В. Вербич // Павлюк І. З. Інтимне дихання епохи. Статті, рецензії, інтерв'ю (1994–2010) / І. З. Павлюк. – Тернопіль, 2016. – Т. 1. – С. 396–401, 415–424, 551–554, 568–571, 587–594.

Вербич В. Який ти сивий, світоньку, ой сивий!. ; Вже ми на порозі мовчання... : вірші / В. Вербич // Гравітація взаємності : антол. сучасн. укр. поезії / пер. на пол., упоряд. О. В. Криштальська ; ред., післямов. З. В. Фрончек. – Луцьк, 2013. – С. 386–389.

Вербич В. Здолати ворога, якому наші партнери не дозволяють програти / В. Вербич // Волин. газета. – 2023. – 13 груд. – С. 11, 12.

Вербич В. Луцький самітник, що був володарем всесвіту / В. Вербич // Яровиця. – 2019. – № 1/2. – С. 206–207.

Вербич В. Про що промовляють «Вартові руїни» Оксани Забужко / В. Вербич // Волин. газета. – 2025. – 25 черв. – С. 10.

Вербич В. Світ озерний ; Світлий дім вічності ; Той, хто не має часу ; Земні дороги відзнятковані у небі / В. Вербич // Волин. газета. – 2024. – 3 січ. – С. 12.

Вербич В. Святі та «святі»: роздуми письменника / В. Вербич // Волин. газета. – 2023. – 12 квіт. – С. 1, 3.

Вербич В. Художня правда Йосипа Струцюка: ключ до української сутності / В. Вербич // Слово і час. – 2019. – № 7. – С. 78–86.

* * *

Кицан О. Деканонізація східних жанрів у творчості волинських поетів / О. Кицан // Науковий вісник Східноєвропей-

ського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2015. – № 8 (309): Філологічні науки. Літературознавство. – С. 68–72.

Ольшевський І. «Я – спрага невтолима...» / І. Ольшевський // Ольшевський І. Із калейдоскопа десятиліть. Рефлексії запізненого вісімдесятичника / І. Ольшевський ; авт. передм. А. Криштальський. – Луцьк, 2022. – Т. 1. – С. 93–97.

Павлюк І. З. Останній інтелігент...Або «грішник», благословенний Богом ; Віктор Вербич: «Як треба жити» / І. З. Павлюк // Павлюк І. З. Інтимне дихання епохи. Статті, рецензії, інтерв'ю (1994–2010) / І. З. Павлюк. – Тернопіль, 2016. – Т. 1. – С. 140–141, 267–268.

Чміль Н. Книги волинських письменників / Н. Чміль // Волин. газета. – 2021. – 14 січ. – С. 7.

Яручик В. Віктор Вербич / В. Яручик // Яручик В. Розмова з літератором: сучасна українська художня творчість в іменах / В. Яручик. – Луцьк, 2015. – С. 5–9.

* * *

Віктор Вербич // Письменники Волині : довід. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2010. – С. 8, 9.

Глушук В. 13 травня 50 років від дня народження В. О. Вербича (1956) – українського поета і журналіста / В. Глушук // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2006 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Е. С. Ксендзук. – Луцьк, 2005. – С. 73–76.

Машлай В. 13 травня 60 років від дня народження В. О. Вербича (1956) – українського поета і журналіста / В. Машлай // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2016 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2015. – С. 141–146.

Павлюк І. З. Вербич Віктор Олексійович / І. З. Павлюк // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 4 : В–Вог. – С. 250.

19 ЧЕРВНЯ

70 років від дня народження Є. І. Ковальчук (1956) – української музеєзнавиці, історикіні культури

Євгенія Іванівна Ковальчук народилася 19 червня 1956 року в с. Озютичі Локачинського району Волинської області. На початку 1960-х років родина переїхала на постійне місце проживання у місто Ківерці. У 1978 році, після закінчення історичного факультету Львівського державного університету ім. І. Франка, Євгенія Ковальчук ось уже впродовж 47 років працює у Волинському краєзнавчому музеї. Спочатку науковим співробітником, завідувачем відділу, а з 1991 року, більше 30 років – заступником директора з наукової роботи. За час своєї праці на музейній ниві зробила значний внесок у розвиток музейної справи на Волині, розбудову музейних закладів, вивчення та збереження історико-культурної спадщини краю.

У 1981–1985 роках Євгенія Ковальчук працювала під керівництвом відомого українського вченого, доктора мистецтвознавства Павла Жолтовського в наукових експедиціях Волинського краєзнавчого музею по обстеженню знятих з реєстрації і діючих культових споруд Волині на предмет виявлення, обліку та збору цінних історичних та мистецьких пам'яток. Експедиції виявили біля 500 пам'яток сакрального мистецтва у храмах області. Понад 1000 пам'яток іконопису, дерев'яного різьблення, металопластики, книгодрукування, рукописів було передано до Волинського краєзнавчого музею. Сформована колекція сакрального мистецтва стала основою для створення Музею волинської ікони в Луцьку. Ідею експозиції творів релігійного мистецтва Євгенія Іванівна втілила ще у 1989 році, підготувавши першу на Волині виставку ікон «Култ святих у православній церкві». У 1993 році цю ідею було комплексно реалізовано у Музеї волинської ікони.

1995–2010 роках під керівництвом Є. І. Ковальчук були відновлені науково-збиральницькі експедиції Волинського краєзнавчого музею з дослідження пам'яток релігійного мистецтва

2026 ■■■■■■■■■■ *Календар знаменних і пам'ятних дат Волині*
музейної роботи, ролі і місця особистості в музеї; реституції
культурних цінностей України.

Оксана Важатко

Література:

Ковальчук Є. І. Волинський краєзнавчий музей – скарбниця історико-культурної спадщини Волинського краю : до 80-річчя з часу заснування / Є. І. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2009. – 28 с.

Ковальчук Є. І. Волинський краєзнавчий музей і його відділи-музеї в Луцьку : путів.-проспект / Є. І. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2019. – 20 с.

Ковальчук Є. І. Формування фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї (1929–2012 роки) / Є. І. Ковальчук. – Луцьк : Волин. старожитності, 2013. – 294 с.

Штинько В. С. Волинь: храми і люди : краєзн. нарис / В. С. Штинько, Є. І. Ковальчук. – Луцьк : Терен, 2010. – 292 с.

* * *

Волинська ікона XVI–XVIII ст. : кат. та альб. / ред., авт.-упоряд. С. Кот, Т. Єлісеєва, Є. Ковальчук, Л. Карпюк. – Київ ; Луцьк : Спадщина, 1998. – 104 с.

Волинський краєзнавчий музей : путівник / авт. тексту, упоряд. Є. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2004. – 16 с.

Врятовані пам'ятки. З історії дослідження і реставрації волинського іконопису XV–XVIII століть : наук. вид. / упоряд. Є. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2005. – 18 с.

В'ячеслав Липинський і Волинь : путівник / упоряд. Є. Ковальчук. – Луцьк : Волин. краєзн. музей, 2007. – 28 с.

Мистецьке кредо і музейне подвижництво Миколи Черенюка : до 75-річчя від дня народж. : путівник-каталог худож.-мемор. виставки / авт.-тексту Є. Ковальчук ; фото: Л. Максимов, В. Чухрай. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 14 с.

Митець і місто. Відкриваємо імена: Леся Каспрук : худож.-мемор. вистав. до 75-річчя від дня народж. укр. худож. і

пед. : каталог / уклад.: Є. І. Ковальчук, Т. Л. Левицька. – Луцьк : Медіа, 2018. – 20 с.

Музей волинської ікони : буклет / ред. Є. І. Ковальчук. – Луцьк : Надстир'я, 1994. – 14 с.

Музей волинської ікони : книга-альбом / В. С. Александрович, С. І. Василевська, Є. І. Ковальчук та ін. – Київ : АДЕФ-Україна, 2012. – 400 с.

Музей волинської ікони в Луцьку : путівник / авт. тексту Є. Ковальчук, Т. Єлісеєва. – Луцьк : Медіа, 2003. – 12 с.

Порцеляна зі збірки Волинського краєзнавчого музею / упоряд. Є. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2007. – 16 с.

* * *

Ковальчук Є. Видання про запруддівський період у життєписі родини Косачів-Тесленків-Приходьків / Є. Ковальчук // *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Леся Українка і родина Косачів в історії та культурі України та Волині : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 145-річчю від дня народж. Лесі Українки, с. Колодязне на Волині, 24–25 лют. 2016 р. : наук. зб. – Луцьк, 2016. – Вип. 57. – С. 279–280.*

Ковальчук Є. Волинський краєзнавчий музей. До історії музейної експозиції / Є. Ковальчук // *Волинський музей: історія і сучасність : матеріали V Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 23-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волин. краєзн. музею, м. Луцьк, 16 трав. 2014 р. : наук. зб. – Вип. 5. – С. 250–255.*

Ковальчук Є. Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського у музейній мережі України / Є. Ковальчук // *Волинський музейний вісник : наук. зб. – Луцьк, 2016. – Вип. 8. – С. 277–280.*

Ковальчук Є. Ікона Холмської Богородиці зі збірки Волинського краєзнавчого музею як джерело до вивчення історії та культури середньовічної Європи / Є. Ковальчук // *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – № 1 : Історичні науки. – С. 230–235.*

Ковальчук Є. Історіографія та джерельна база дослідження

і родина Косачів в контексті української та світової культури : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річчю від дня народж. Лесі Українки, с. Колодажне, 25 лют. 2021 р. : наук. зб. – Луцьк, 2021. – С. 162–167.

Ковальчук Є. Павло Жолтовський. Наукові конференції «Волинська ікона: дослідження та реставрація» (2009–2019 рр.) / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XXVI Міжнар. наук. конф., присвяч. 115-й річниці від дня народж. укр. мистецтвознав. Павла Жолтовського, м. Луцьк, 24–25 жовт. 2019 р. : наук. зб. – Луцьк, 2019. – Вип. 26. – С. 3–6.

Ковальчук Є. Польський період історії Волинського краєзнавчого музею (1929–1939 роки) / Є. Ковальчук // Праці центру пам'яткознавства : зб. наук. пр. – Київ, 2014. – Вип. 25. – С. 108–120.

Ковальчук Є. Реставратор від Бога. Анатолій Квасюк. До 60-річчя від дня народження / Є. Ковальчук // Минуле і сучасне Волині та Полісся. З історії національних меншин на Волині : матеріали Міжнар. наук. іст.-краєзн. конф. «Минуле і сучасне єврейської громади на Волині», 20–21 серп. 2013 р., смт. Маневичі та Міжнар. наук. конф. «Польська культура в контексті волинського тексту», 3–4 квіт. 2014 р., м. Луцьк : наук. зб. – Луцьк, 2014. – Вип. 49. – С. 263–269.

Ковальчук Є. Слово про вченого : до 110-річниці від дня народж. П. М. Жолтовського / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XXI Міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 16–17 жовт. 2014 р. : наук. зб. – Луцьк, 2014. – Вип. 21. – С. 6–9.

Ковальчук Є. Специфіка процесів збереження і вивчення фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї за період незалежності України / Є. Ковальчук // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – №10 (235) : Історичні науки. – С. 146–151.

Ковальчук Є. Спеціальна фондова документація – джерело до вивчення фонду сакрального мистецтва Волинського кра-

езнавчого музею / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XIX Міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 24–25 жовт. 2012 р. : наук. зб. – Луцьк, 2012. – Вип. 19. – С. 181–184.

Ковальчук Є. Створення збірки сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музею / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XX міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 27–28 серп. 2013 р. : наук. зб. – Луцьк, 2013. – Вип. 20. – С. 9–29.

Ковальчук Є. Тема Йова Кондзелевича у виданнях Волинського краєзнавчого музею: до питання бібліографії / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XXIV Міжнар. наук. конф., присвяч. 350-річчю від дня народж. Йова Кондзелевича, м. Луцьк, 19–20 жовт. 2017 р. : наук. зб. – Луцьк, 2017. – Вип. 24. – С. 54–60.

Ковальчук Є. Тема особистості у виставкових проектах Волинського краєзнавчого музею. До питання наукової концепції / Є. Ковальчук // Волинський музейний вісник : наук. зб. – Луцьк, 2020. – Вип. 10. – С. 103–107.

Ковальчук Є. Теоретико-методологічні засади комплектування фонду сакрального мистецтва (з практики Волинського краєзнавчого музею) / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XVIII Міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 27–28 жовт. 2011 р. : наук. зб. – Луцьк, 2011. – Вип. 18. – С. 149–155.

Ковальчук Є. Тетяна Андреева в дослідженні життя і творчості Олени Пчілки / Є. Ковальчук // Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 170-річчю від дня народж. Олени Пчілки та 70-річчю з часу створення Колодяжнен. літ.-мемор. музею Лесі Українки, м. Луцьк – с. Колодяжне, 25–26 черв. 2019 р. : наук. зб. – Луцьк, 2019. – С. 28–31.

Ковальчук Є. Фонд сакрального мистецтва Волинського краєзнавчого музею : склад, характеристика, колекції / Є. Ковальчук // Історія та сучасність Православ'я на Волині. : ма-

теріали ІV наук.-практ. конф. 12–14 листоп. 2013 р. – Луцьк, 2013. – С. 52–58.

Ковальчук Є. Формування фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї / Є. Ковальчук // Збереження й дослідження історико-культурної спадщини в музейних зібраннях: історичні, мистецтвознавчі та музеологічні аспекти діяльності : міжнар. наук. конф., 25–27 верес. 2013 р. – Львів, 2013. – С. 80–83.

Ковальчук Є. Історіографія та джерельна база дослідження творів волинського іконопису у збірці Національного музею народної архітектури і побуту України / Є. Ковальчук // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали ХХІІ Міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 21–22 жовт. 2015 р. : наук. зб. – Луцьк, 2015. – Вип. 22. – С. 182–188.

Ковальчук Є. Її ім'я не має забутися / Є. Ковальчук, Т. Левицька // Дзвін. – 2020. – № 7. – С. 221–224.

Ковальчук Є. Реставратор від Бога: Анатолій Квасюк : до 60-річчя від дня народж. / Є. Ковальчук // Яровиця. – 2016. – № 3/4. – С. 102–105.

* * *

Бондаренко Г. В. 30 років ВООНСКУ та відомі постаті у краєзнавстві / Г. В. Бондаренко // Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волинської області (1939–2019 роки) / Г. В. Бондаренко. – Луцьк, 2021. – С. 351–404.

Дмитренко А. Комплектування фондів Волинського музею у Луцьку (1929–1939) за публікаціями дослідників / А. Дмитренко, Б. Самчук // Старий Луцьк : наук.-інформ. зб. ЛДІКЗ. – Луцьк, 2023. – Вип. ХVІІІ. – С. 277–286.

Онуфрійчук М. А. Ковальчук Євгенія Іванівна / М. А. Онуфрійчук, Н. М. Журавльова // Онуфрійчук М. А. Нас поріднили Холмщина й Волинь : розповіді про депортованих українців з Холмщини, Підляшшя, Надсяння та їх нащадків / М. А. Онуфрійчук, Н. М. Журавльова. – Луцьк, 2010. – 286 с.

* * *

Ковальчук Євгенія Іванівна. Науковий доробок : бібліогр. покажч. / авт.-упоряд. Є. І. Ковальчук. – Луцьк : [б. в.], 2016. – 44 с.

25 ЧЕРВНЯ

90 років від дня народження Л. В. Хведчука (1936) – українського художника

Леоніда Володимировича Хведчука цілком справедливо можна віднести до когорти найкращих графіків Волині другої половини ХХ ст. Майстер станкової та книжкової графіки, художник останні роки активно працює у царині живопису. Його твори ілюструють численні видання. Вони давно здобули визнання в Україні та за кордоном. Попри це все, майже столітнє життя тепер уже знаного художника означене важким, тернистим шляхом.

Народився Леонід Хведчук 1936 року на території сучасної Польщі, у селі Пасіки. В одному інтерв'ю Волинському телебаченню у 2011 році художник поділився спогадами про дитинство. Так, у перший клас Леонід Хведчук пішов за німецької окупації. Він згадує, що в україномовній школі був вчитель із Галичини, а особливо запам'ятались святкування приуроченні до дня народження Шевченка. Учні прикрашали класи, вчили та розповідали вірші Кобзаря. Десь звідти ж, з дитинства тягнеться його любов до малювання. Проте лихоліття війни та повоєнні роки перевернули життя художника.

За словами Леоніда Хведчука, його доля могла б скластись зовсім інакше якби не примусова депортація радянською владою в Дніпропетровську область. У 1944 році в рамках масових депортацій з Холмщини Леоніда та його родину вивозять на товарному вагоні. Через два роки родина повертається на Волинь та оселяється у Луцьку. Складні повоєнні реалії життя змусили рано подорослішати. Втративши матір, 14-літній Леонід Хведчук вступає до Київського гірничого технікуму.

Згодом він працював на шахті в Ровеньках, що на Луганщині, після аварії на якій вирішує повернутись на Волинь. Тут, на залізничних майстернях, мистець працював пліч-о-пліч зі своїм батьком. Спочатку різноробами, потім опанували деревообробні станки, а сам Леонід навіть втілював інновації в процес, за що отримував премії за перевиконання плану. Також доводилось працювати столярем на Ківерцівському механічному заводі. На шлях мистецтва Леонід Хведчук ступив лише опісля строкової служби в армії у 1955–1958 роках.

У 1958–1960 роках, двадцятидворічний Леонід відвідував трирічну художню студію при Луцькому міському будинку культури. Керівник: Євген Мельничук та цікаве середовище одноліток лише сприяло творчому піднесенню мистця; відтак його друзями й однокласниками були К. Т. Шишко, О. Д. Глобенко, В. І. Караваєв, А. І. Криштальський, О. С. Корецький та інші. Серед ранніх живописних робіт художника – «Зимовий день», «Ранок на Світязі», «Золота осінь». Лише згодом у доробку мистця починає переважати графіка.

Підсумком його навчання стала дипломна робота «На прогулянці» (полотно, олія), що презентувалась на VI обласній виставці народного мистецтва у Луцьку. Проте справжнім початком мистецької кар'єри художника було запрошення його на роботу до художньої майстерні у містечко Рожище. Там він очолив творчий колектив та працював з 1960 до 1974 року. Паралельно заочно здобуваючи освіту в Українському поліграфічному інституті імені Івана Федорова, на факультеті графіки (1962–1968). Провідні викладачі: В. Л. Бубнов, Р. В. Сильвестров, В. С. Овчинников. У 1974 році Леонід Хведчук займає посаду головного художника Волинських художньо-виробничих майстерень Художнього фонду УРСР.

Творчий доробок майстра це переважно станкова та книжкова графіка. Більшість робіт виконано в техніці лінориту. Ці речі виділяються нетривіальними ракурсами, грою з незвичним освітленням, монументальністю та динамікою водночас. Кремезний вітряк, що прорізає лопастями небо, вітер гне дерева, а десь за хмарами пробивається сонце. Такий сюжет

відображено на лінориті «Люблін. Старе місто» (1971 р.). Нерідко у своїй графіці художник користується кольоровими поєднаннями червоного та чорного. Особливо виразно це демонструє одна з найвідоміших ліногравюр автора «Червоні коні» (1979 р.). У радянський час Леонід Хведчук працює над офіційними замовленнями, часто звертається до антивоєнної теми, захоплюється пейзажним жанром та пробує себе у створенні портретів. А серія ліноритів 1970–1971 рр. «Збережемо пам'ятки історії та культури» чітко демонструє інтерес художника до культурної спадщини. Тому в пошуках натхнення він зображає Луцьк, відвідує садибу Косачів, Пляшеву, Берестечко, Володимир, Камінь-Каширський, Остріг, чисельні природні краєвиди та безіменні закутки сіл і містечок. А на його нечисельних портретних гравюрах можна зустріти образи Шевченка, Лесю Українку, Андрія Русина та інших. Особливо варто згадати портрет польського діяча Яна Замойського, який було відзначено на ХХ Міжнародному пленері у Краснобродях (Польща) у 2004 році.

Важливий творчий внесок був зроблений художником для ілюстрування чисельних книг. Серед видань, які доповнює його графіка можна пригадати: «Яворник» (Луцьк, «Надстир'я», 1997), «Батько рік і дванадцять синів» (Луцьк, «Надстир'я», 1990-ті), «Підрубане дерево роду» (Луцьк, «Надстир'я», 1996) Василя Гея, «Хліб і камінь» (Луцьк, «Надстир'я», 1993) Олени Криштальської, «З криниці пам'яті» (Луцьк, Волин. Обл. друк., 2008), «Роки надій» (Луцьк, Волин. Обл. друк., 2006) Лідії Засадко, а також чисельні книги Валентина Кузьменка, Анатолія Махонюка, Йосипа Струцюка, Миколи Онуфрійчука, Михайла Хижка та інших; також художнику довелось долучитись до оформлення альманаху Світязь, журналу «Волинь», багатьох краєзнавчих видань. Варто відмітити, що весь гонорар за одну з проілюстрованих книг, а саме «Стогін землі» (Львів, «Каменярь», 1983 р.) О. Богачука мистці передали до Фонду миру. Окрім книжкової графіки, Леонід Хведчук займався оформленням декорацій для п'єси «На Івана купала» за драмою Михайла Стельмаха.

Із здобуттям незалежності України Леонід Хведчук дедалі більше занурювався у живопис. Зі слів художника в інтерв'ю Волинському телебаченню у радянські часи, коли живопис мав бути соц-реалістичним і відображати революційну дійсність, саме графіка ставала тим творчим прихистком, де можна було додати трохи модерних вирішень. Тепер ця межа реального і фантазії втілюється у живописі. Поруч з реалістично виписаними ландшафтами все частіше у його творах трапляються фантастичні світи виконані в кращих прийомах авангардистів. Попри це, незмінним є інтерес художника до освітлення. Навіть у реалістично виписаних роботах Леонід Хведчук експериментує з освітленням у різні часи доби, пори року, з різних ракурсів та погодних умов. Цікаво, що автор часом повертається до антивоєнної тематики і у живописі. Про це говорять його твори «Голуб миру» та «Тінь солдата». Назва останньої роботи говорить сама за себе, адже ми бачимо лише безлику тінь військового. Завдяки цьому живописний доробок Леоніда Хведчука лишається впізнаваним.

Від 1974 року Леонід Хведчук, є членом Волинської організації Національної спілки художників України. За своє життя він брав участь у чисельних обласних та міжнародних виставках. Серед них «Виставка творів художників західних областей України» (Москва, 1980), виставка книжкової ілюстрації (Київ, 1983), «Мальовнича Україна» (Полтава, 1990), виставки у Варшаві, Бресті, Холмі. Персональні виставки мав у Луцьку (1969, 2016), Львові (1969), Гдині (Польща, 2016).

Леонід Хведчук навіть у свої 90 років продовжує плідно працювати. З огляду на вік з кожним роком це дається все важче, проте митець не покладає пензля. Будучи відданим своїй стихії, він продовжує навчатись і цікавитись мистецькими віяннями молодих поколінь. Леонід Хведчук створив об'ємний творчий доробок, який є гідною частиною волинського мистецького спадку ХХ століття.

Іван Дейнека

чука (1936) – українського художника / О. Слота // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2006 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Е. С. Ксендзук. – Луцьк, 2005. – С. 108–110.

28 ЧЕРВНЯ – 10 ЛИПНЯ **375 років від часу битви під Берестечком (1651)**

Берестецька битва 1651 року є однією з наймасштабніших подій Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Вона відбулася 28 червня – 10 липня (18–30 червня за старим стилем) 1651 року на території сучасної Волинської області, поблизу міста Берестечко.

Зіткнення між військами Речі Посполитої та козацько-татарським союзом визначило подальший хід воєнних дій, ставши переломним етапом у боротьбі за незалежність Гетьманщини. За свідченнями сучасників (хроніки Пасторія, Ляссоти, литовського канцлера Радзивілла та ін.), армія Речі Посполитої нараховувала близько 150–160 тис. осіб, включно з регулярними військами, шляхетським ополченням та найманими німецькими піхотними частинами. Козацьке військо налічувало приблизно 100–110 тис. осіб, до яких приєдналося приблизно 30–40 тис. татарських вершників під проводом хана Іслам-Гірея III.

Перші бої розпочалися 28 червня 1651 року з кінних сутичок поблизу річки Пляшівки. Козацько-татарські загони захопили стратегічні позиції на пагорбах, створивши передумови для подальшого розгортання головних сил. Польське військо відповіло наступом гусарії, однак зазнало значних втрат під час контратаки козацької кінноти, організованої з флангів.

Богдан Хмельницький застосував характерну для козацького війська оборонно-маневрову тактику. Основу становив рухомий табір, утворений з возів, з'єднаних ланцюгами. Усередині табору розташовувалася піхота з рушницями та гармати,

що забезпечувало надійну кругову оборону. Для ведення наступальних дій використовувалися флангові контратаки, маневри кінноти з прихованих позицій, а також вогнева підтримка артилерії з укріпленого центру.

Польська армія під командуванням короля Яна II Казимира дотримувалася наступальної стратегії з використанням важкої кінноти – крилатої гусарії – як ударної сили. Тактичну перевагу забезпечувала артилерійська перевага: поляки мали більше гармат і значну кількість досвідчених гармашів. Король також застосував психологічні методи, зокрема демонстрацію чисельної переваги шляхом розміщення великої кількості прапорів і хоругв.

30 червня 1651 року польське військо розпочало генеральний наступ. Артилерійська канонада тривала кілька годин і призвела до дезорганізації татарських загонів, які почали відступати. Хан Іслам-Гірей III, побоюючись повного знищення, наказав відходити, забравши частину кінноти. Богдан Хмельницький вирушив до хана з метою відновлення союзу, однак був затриманий або, за деякими джерелами, потрапив у полон. Це спричинило кризу командування у козацькому війську.

Після втрати керівництва командування перейшло до полковників Івана Богуна, Филона Джалалія, Мартина Гладкого та інших. Вони організували оборону табору, розташованого між болотами Пляшівки, використовуючи природні перепони як елемент фортифікації.

Польські війська здійснили декілька штурмів, однак безуспішно. Внаслідок цього польське командування перейшло до тактики облоги – тривалого артилерійського обстрілу, блокади шляхів постачання і поступового виснаження противника. Оборона тривала близько десяти днів, що свідчить про високий рівень дисципліни та організованості козацького війська.

У ніч із 9 на 10 липня Іван Богун організував спробу відступу через річку Пляшівку, використовуючи саморобні переправи з возів та сідел. Частині війська вдалося перейти на інший берег, однак через паніку серед недосвідчених загонів переправа була

зруйнована. Польська артилерія відкрила вогонь, спричинивши значні втрати серед козаків. За різними оцінками, загинуло від 10 до 30 тисяч осіб. Попри це, основним силам під проводом Богуна вдалося прорвати блокаду і відступити в напрямку Білої Церкви.

Поразка під Берестечком зумовила підписання Білоцерківського договору (1651 р.), який обмежував реєстр Війська Запорозького до 20 тисяч осіб і територію влади гетьмана — Київським воєводством.

Це послабило позиції Гетьманщини, однак не зупинило подальшу боротьбу за автономію. Берестецька битва засвідчила, що українська сторона досягла значного розвитку у сфері військової організації, але не мала достатніх ресурсів для тривалого протистояння з регулярною армією Речі Посполитої.

Археологічні розкопки на території заповідника «Поле Берестецької битви» (1960–2000-ті рр.) виявили залишки зброї, гарматних ядер, фрагменти козацьких і польських таборів. Дослідження підтверджують хронологію подій та масштаб бойових дій. Сучасні історики (В. Смолій, В. Степанков, Я. Дашкевич) трактують битву як тактичну поразку, але стратегічний досвід, що вплинув на подальше формування військової доктрини Гетьманщини.

Сергій Пахалюк

Література:

Горобець В. В. Зірки та терени козацької революції. Історія звитяг і поразок / В. В. Горобець. – Харків : Клуб сім. дозвілля, 2017. – 479 с.

Про Берестецьку битву – с. 251–282.

Костенко Л. В. Берестечко : іст. роман / Л. В. Костенко ; авт. ст.: І. Дзюба, В. Панченко ; худож. С. Якутович. – 2-ге вид. – Київ : Либідь, 2017. – 232 с.

Сवेशніков І. К. Битва під Берестечком / І. К. Сवेशніков. – Львів : Слово, 1993. – 304 с.

Струцюк Й. Г. Бог задумав інакше... : роман / Й. Г. Струцюк. – Луцьк : Твердиня, 2014. – 390 с.

Трінчук Я. Україна: війни, битви, персони / Я. Трінчук. – Львів : Апріорі, 2017. – 286 с.

Про Берестецьку битву – с. 124–205.

Гуржій О. І. Народна катастрофа під Берестечком / О. І. Гуржій // Гуржій О. І. Славетні битви. Від Донбасу до Карпат. Від Києва до Криму / О. І. Гуржій, О. П. Реєнт. – Київ, 2015. – С. 100–105.

Кралюк П. М. Від Берестечка до Переяслава / П. М. Кралюк // Кралюк П. М. Богдан Хмельницький. Легенда і людина / П. М. Кралюк ; худож. О. А. Гугалова. – Київ, 2018. – С. 258–272.

Починок М. Козацькі могили під Берестечком ; Битва під Берестечком ; Будова монастиря – Козацькі могили ; Поляки вернулись по «шапку» / М. Починок // Старожитна Волинь : краєзн.-інф. вісн. / упоряд. Г. С. Марчук. – Луцьк, 2016. – С. 92–93 ; 93–96 ; 97–101 ; 101–105.

Цимбалюк О. Битва під Берестечком 1651 року: причини козацької поразки / О. Цимбалюк // Володимир-Волинський педагогічний коледж ім. А. Ю. Кримського: минувшина, сучасність, майбуття : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. 80-річчю освіт. закладу, 28 листоп. 2019 р., м. Володимир-Волинський. – Луцьк, 2019. – С. 391–394.

Забрідний Л. Посварили «Козацькі могили» : вшанування 357-ї річниці битви під Берестечком... / Л. Забрідний // Волинь-нова. – 2018. – 21 черв. – С. 7.

Степанюк Т. Аби вийти з оточення, козаки котилися через болото на списах : 10 липня 1651 року під Берестечком завершився бій між польським та козацько-татарським військом / Т. Степанюк // Волинь-нова. – 2018. – 10 лип. – С. 9.

* * *

Дударчук А. 28 червня – 10 липня 370 років Берестецької битви (1651) / А. Дударчук // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2021 рік / Волин. обл. рада, Упр. культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДООУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2020. – С. 129–133.

ні в кого, роботу нашу видно відразу після виходу газети і приємно, коли щось удається, і як усім прикро, коли щось не так. За прикладом попередників журналістики та кодексом журналістської честі стараємось події подавати правдиво і об'єктивно. Не перегнули палицю навіть під час цієї виборчої кампанії, надаючи рівні можливості всім учасникам виборчого марафону. На сторінках газети жодного неперевіреного матеріалу чи публікацій, які б посягали на честь та гідність, ділову репутацію претендентів на найвищий у державі пост. Що стосується району, то поряд із буденними матеріалами завжди знаходимо цікавих людей, розповідаємо про них, доносимо до читачів їхні роздуми, цікаві ідеї та пропозиції».

З приходом П. І. Пастушака на посаду редактора за короткий термін спільними зусиллями вдалося створити нову матеріально-технічну базу газети «Наш край». Газета перейшла на комп'ютерну версію. Оновилась тематика публікацій, матеріали поповнились фотоілюстраціями з використанням цифрової фототехніки. Основною темою став показ багатогранної особистості сучасника району, людей праці, бізнесу, творчих колективів, сільських громад, їхніх лідерів. Газета за три роки з чотирьох сторінок перетворилась на тижневик, який видавався на дванадцять з повною телепрограмою.

Неодноразово колектив редакції газети нагороджувався дипломами, грамотами за значний внесок у розвиток журналістики. Особливо відзначалися матеріали на екологічну тематику, публікації з теми патріотичного виховання. 3 червня 2003 року редактор Петро Іванович Пастушак був нагороджений дипломом Держкомітету телебачення і радіомовлення України за багаторічну сумлінну працю, особистий внесок у розвиток української журналістики та з нагоди Дня журналіста, а у 2006 році – Почесною грамотою Національної спілки журналістів України, Дипломом Волинської обласної ради і облдержадміністрації за зайняте I місце в обласному конкурсі «Професіонал».

1 серпня 2009 року раптово обірвалось життя Петра Івановича Пастушака.

Мирослава Бродосюк

Література:

Колеги: Петру Пастушаку – 50! // Волинь-нова. – 2006. – 13 лип. – С. 1.

Наш новий редактор Петро Іванович Пастушак // Наш край. – 2000. – 2 верес.

Петро Іванович Пастушак : некролог // Волинь-нова. – 2009. – 4 серп. – С. 8.

Політ перервався надто рано // Діалог. – 2010. – 29 лип. – С. 4.

У роботі бути реалістом // Наш край. – 2005. – 14 квіт.

Хотимчук Є. Не витримало серце Петра Пастушака боротьби за свою правоту і гідність / Є. Хотимчук // Вісник. – 2009. – 6 серп. – С. 1, 4.

13 ЛИПНЯ

**100 років від дня народження Б. М. Карабуліна
(1926–2012) – українського художника**

Карабулін Борис Миколайович – волинський художник-реаліст, який народився 13 липня 1926 року. Хоча вважається, що місцем народження є місто Вологда, але ця інформація на разі потребує перевірки. Напевно можна говорити, що Борис Карабулін походив з сучасної Вологодської області в Росії, а його предками мали б бути представники локальних угро-фінських народів, на що вказують генетичне дослідження, своєрідна зовнішність художника та незвичне зрусифіковане прізвище.

Про дитячі роки художника практично нічого невідомо. Щодо його родини, то батько, ймовірно, не пережив Другу світову війну або помер одразу після неї, а матір та сестра проживали поблизу Москви.

Сам художник Другу світову війну провів у тодішньому Ленінграді в т. зв. «блокаді». Зі слів митця, легко не було, але працюючи на одній з військових фабрик, діставав пайок вироблений у США. Після війни життя закинуло його, молодого хлопця, на іншу сторону Радянського союзу, в Алмати. Вже в

Казахстані він починає працювати в художньо-оформлювальних майстернях, а згодом робить спробу вступити на навчання до місцевого художньо-театрального училища, але не проходить за конкурсом. На щастя була можливість відвідувати заняття в училищі як вільний слухач, що Борис Карабулін і робив. За неповні два роки він здобув основи професійної грамоти художника.

Буремне молоде життя, одруження, зрада та втеча з заміжною художницею Алевтиною Гвоздевою посприяли тому, що Борис Карабулін опинився на початку 1950-х років у Луцьку. Важко уявити темп його життя у перші роки перебування на Волині, бо тут і адаптація на новому місці, пошук житла, народження двійнят, а ще участь у заснуванні першої мистецької організації в області – Товариства волинських художників. Авантюризму, запалу та сили художнику вистачало вдосталь.

Художня діяльність приносила не лише задоволення, а й допомагала утримувати сім'ю. Художник декілька разів обирався головою Товариства художників у Луцьку та Володимирі. Працює над компартійними замовленнями і навіть займається розписами храмів. У 1960 роках Борис Миколайович стає одним із ініціаторів створення в Луцьку художньо-виробничих майстерень Художнього фонду УРСР.

На 1960–1980-ті припав найбільш активний період у творчості Бориса Карабуліна. Під час одного свого хобі – полювання, змальовував волинські та поліські пейзажі. Художник регулярно виставляв свої роботи на виставках у Луцьку, області та республіці. Він є автором барельєфів на Меморіалі Вічної Слави у Луцьку, який було збудовано на місці знищеного католицького цвинтаря. Говорячи про хобі, варто відзначити подорожі, а також розведення мисливських собак, з якими він брав призові місця на різноманітних виставках.

Визнання до художника прийшло вже наприкінці його життя. У 2005 та 2009 роках творчий доробок майстра було представлено на двох персональних виставках у Луцьку. Багаторічна натхненна творча праця, внесок у розвиток українського мистецтва були високо оцінені країнами – у 2007 році Борис

Миколайович Карабулін став лауреатом обласної мистецької премії імені Йова Кондзелевича.

14 січня 2012 року життя митця обірвалось. Похований Борис Миколайович Карабулін на міському кладовищі у селі Гаразджа, що біля Луцька.

Доробок майстра – скульптура, твори декоративно-прикладного мистецтва і велика кількість полотен олійного живопису розпорошені по приватних колекціях та музейних збірках. Частина з них знаходиться у Волинському краєзнавчому музеї. Це зворушливі картини на побутову тему, витончені пейзажі («Полісся», «Березнева відлига», «Околиці Ялти», «Чайки над морем», «Волинська далечинь» та інші), об'ємні панорами історичної тематики («Наливайко біля замку Любарта» тощо). Одну з робіт виявлено у музеї в Торчині. Кілька робіт знаходиться у нащадків. У кожній із цих робіт Борис Карабулін як справжній художник-реаліст намагався досягти максимальної правдивості.

Артур Альошин

Література:

Навроцька З. До питання про художнє життя Луцька першої половини ХХ століття / З. Навроцька // *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцьк в історії Волині та України : матеріали ХХХV Міжнар. іст.-краєзн. наук. конф., м. Луцьк, 15–17 верес. 2010 р. : наук. зб. – Луцьк, 2010. – Вип. 35. – С. 310–312.*

Навроцька З. Художнє життя Луцька першої половини ХХ ст. / З. Навроцька // *Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. – Київ, 2011. – С. 196–200.*

* * *

Силюк О. 13 липня 90 років від дня народження Б. М. Карабуліна (1926–2012) – українського художника / О. Силюк // *Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2016 рік / Упр. культури Волин. ОДА, Волин. краєз. музей, Волин. ОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Панагайба. – Луцьк, 2005. – С. 198–200.*

Окрім цього, В. Місюра перекладає білоруські, російські та польські поезії. Низку віршів письменника покладено на музику композиторами Волині. Поет має й хист художника: окремі його книги вийшли в авторському художньому оформленні.

У 2014 році Володимир Місюра став переможцем літературного конкурсу «Майстерні художнього слова» ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук, присвяченого 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. У IV Всеукраїнському конкурсі ім. Леся Мартовича Володимир Місюра отримав дипломи у двох номінаціях. Перша – «Книги для дітей», диплом 2 ступеня, друга – диплом 3 ступеня у номінації «Поезія. Книги».

Алла Сахнюк

Література:

Місюра В. В. Коли поета переклав поет... : переклади / В. В. Місюра. – Луцьк : Твердиня, 2010. – 96 с.

Місюра В. В. Куди ховаються вітри / В. В. Місюра. – Луцьк : Терен, 2018. – 132 с.

Місюра В. В. Небесний метроном : поезія / В. В. Місюра. – Луцьк : Твердиня, 2012. – 108 с.

Місюра В. В. Осінні квіти : вірші, переклади / В. В. Місюра. – Луцьк : Твердиня, 2005. – 160 с.

Місюра В. В. Перо жар-птиці : поезії / В. В. Місюра. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2008. – 220 с.

Місюра В. В. Рубіж : поезія / В. В. Місюра. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – 148 с.

Місюра В. В. Світ неосягнимий : поезія / В. В. Місюра. – Луцьк : Твердиня, 2015. – 80 с.

Місюра В. В. Сонетний шарм : поезії / В. В. Місюра. – Луцьк : Терен, 2021. – 104 с.

Місюра В. Багатоваріантний світ... ; Бардак ; Бути могло б інакше... та ін. / В. Місюра // Квінтет : альманах Групи 56 / ред., вступ. слово П. Коробчук. – Луцьк, 2022. – С. 180–219.

Місюра В. «Віковий поступ» : поезія / В. Місюра // Сві-

тязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2017. – Ч. 22. – С. 43–50.

Місюра В. Волинь правічна : вінок сонетів / В. Місюра // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2015. – Ч. 20. – С. 75–84.

Місюра В. Голоси Луцького замку / В. Місюра // Луцький замок у мистецькому просторі України : тем. антол. віршів ХІХ–ХХІ ст. / упоряд. : М. М. Хмельюк, В. М. Кумановська. – Луцьк, 2012. – С. 69–70.

Місюра В. Живе Україна! ; Волинь правічна ; Слов'янська земля та ін. / В. Місюра // Антологія літератури письменників Волині: під Лесиним небом / упоряд. О. Л. Ляснюк. – Луцьк, 2019. – С. 116–128.

Місюра В. З рукопису нової книжки / В. Місюра // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2021. – Ч. 26. – С. 22–29.

Місюра В. Нещадно палить сонце з високості... / В. Місюра // Апостол правди і науки. Волинські письменники – 200-літньому ювілею Тараса Шевченка / ред.-упоряд. О. Г. Потурай. – Луцьк, 2014. – С. 67.

Місюра В. В. Польське питання у публіцистиці слов'янофілів на початку 1860-х років / В. В. Місюра // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2009. – № 13: Історичні науки. – С. 278–283.

Місюра В. «Волинь правічна» / В. Місюра // Волин. газета. – 2022. – 10 листоп. – С. 10.

Місюра В. Все і ніщо ; Іриси ; Любив хлопець дівчиноньку та ін. / В. Місюра // Волин. газета. – 2022. – 26 трав. – С. 10.

Місюра В. Гості : поема / В. Місюра // Волин. газета. – 2025. – 19 берез. – С. 14.

Місюра В. Дорога в Рай-мир / В. Місюра // Яровиця. – 2016. – № 3(4). – С. 114–116.

Місюра В. Кость Шишко: драма поета через призму творчості / В. Місюра // Яровиця. – 2015. – № 1/2. – С. 56–58.

Місюра В. Мрія ; Підсніжник / В. Місюра // Волин. газета. – 2024. – 3 січ. – С. 12.

Місюра В. Пластмасовий вік : поема / В. Місюра // Волин. газета. – 2024. – 26 черв. – С. 9, 10.

Місюра В. Сказання про острів Буян / В. Місюра // Волин. газета. – 2025. – 23 квіт. – С. 8.

Місюра В. Ціна перемоги / В. Місюра // Волин. газета. – 2024. – 15 трав. – С. 1.

Місюра В. Що воно діється? : (міфи і життя) / В. Місюра // Яровиця. – 2019. – № 1/2. – С. 188.

* * *

Приходько В. Историк, поет, художник і... лавреат / В. Приходько, С. Цюриць // Волин. газета. – 2021. – 8 квіт. – С. 5.

Цюриць С. Творчі скарби ювіляра / С. Цюриць // Яровиця. – 2016. – № 1/2. – С. 138–141.

Коробчук П. Й. Місюра Володимир В'ячеславович / П. Й. Коробчук // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2019. – Т. 21 : Мікро–Моя. – С. 170.

25 СЕРПНЯ

**50 років від дня народження Р. Й. Луцюка (1976–2016) –
учасника російсько-української війни, кавалера ордена
«За мужність» III ступеня (посмертно),
почесного громадянина міста Луцька (посмертно)**

Луцюк Роман Йосипович народився 25 серпня 1976 р. в с. Шклінь Горохівського району Волинської області. Після закінчення місцевої школи у 1993 р. проживав в Луцьку, навчався у Волинському державному університеті імені Лесі Українки. Закінчивши вуз у 1999 р., займався підприємницькою діяльністю. Підтримав революцію Гідності, був учасником «Самооборони Волині». З початком російсько-української війни 30 травня 2014 р. став добровольцем 2-ої роти 24-го батальйону територіальної оборони Луганської області («Айдар»), перебував на посаді стрільця-санітара. Брав участь у безпосередніх бойових діях. Перше поранення в ліву руку отримав 21 липня

2014 р. під час захоплення блокпосту противника у районі населеного пункту Георгіївка Луганської області. У вересні 2014 р. волинянин продовжив виконувати бойові завдання у батальйоні «Айдар». Під час відбиття нападу противника в районі населеного пункту Щастя Луганської області 5 листопада 2014 р. дістав важке поранення у живіт. Проходив лікування у Київському військовому шпиталі, переніс понад десять операцій. Із січня 2015 р. продовжив лікування в Yale-New Haven Hospital (США, штат Коннектикут). У жовтні 2015 р. захисник переніс ще одну важку операцію, після якої з'явилися численні ускладнення.

Роман Луцюк помер 19 березня 2016 р. під час лікування у США. Після панахиди у Свято-Троїцькому кафедральному соборі Луцька 26 березня герой був похований на Алеї почесних поховань у с. Гараджа Луцького району. Указом Президента України від 18 травня 2016 р. № 216/2016 «За особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі» захисник України був нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно). Посмертно Роман Луцюк також був нагороджений нагрудним знаком «За оборону Луганського аеропорту». Рішенням Луцької міської ради від 25 липня 2018 р. № 44/1 за вірність військовій присязі, особисту мужність, самовідданість та героїзм, виявлені під час виконання бойових завдань в зоні проведення антитерористичної операції на Сході України, а також вагомий особистий внесок у забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України Роману Луцюку посмертно присвоєно звання «Почесний громадянин міста Луцька».

Богдан Зек

Література:

Волинський небесний батальйон / упоряд. Н. Слюсар ; худож. ред. В. Гошко ; літ. ред. О. Волошко. – Луцьк : Вісник і К, 2019. – 384 с.

Про Р. Й. Луцюка – с. 173–174.

Дем'янюк О. Волинський пантеон. Схід-2014–2017 / О. Дем'янюк, Г. Гулько. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 248 с.

Про Р. Й. Луцюка. – с. 110.

Візит у редакцію: подяка скроплена сльозою // Волинь-нова. – 2015. – 5 лют. – С. 2.

Власюк Л. «Приснився мені, синочку!» / Л. Власюк // Волинь-нова. – 2017. – 16 берез. – С. 10.

Влашинець Л. Дорогою життя незабутнього Романа Луцюка / Л. Влашинець // Горохів. вісник. – 2017. – 25 берез. – С. 4.

Влашинець Л. Дякуємо, Романе, що Ви були справжньою людиною у мирному житті, на майдані і на війні / Л. Влашинець // Горохів. вісн. – 2021. – 25 берез. – С. 1, 4.

Влашинець Л. Мама загиблого волинського воїна просить поновити стенд із портретами героїв / Л. Влашинець // Волинь. – 2021. – 14 січ. – С. 3.

Влашинець Л. Хай загиблі воїни не дивляться на нас обличчями без... облич / Л. Влашинець // Горохів. вісн. – 2020. – 17 груд. – С. 6.

Влашинець Л. «Хто ж, як не я?!» – і своїм життям захистив Україну / Л. Влашинець // Волинь-нова. – 2016. – 30 серп. – С. 7.

Волинського Героя Романа Луцюка нагороджено орденом «За мужність» III ступеня посмертно // Відомості. – 2016. – 26 трав. – С. 8.

Галашевська Т. Урок пам'яті Романа Луцюка / Т. Галашевська // Горохів. вісн. – 2018. – 22 берез. – С. 5.

Гарбарчук К. Він пішов воювати добровольцем / К. Гарбарчук // Волинь-нова. – 2016. – 26 трав. – С. 8.

Гуковський І. Із Романом Луцюком прощалися тричі – в США, Києві та на Волині / І. Гуковський // Горохів. вісн. – 2016. – 2 квіт. – С. 4.

Кравчук Н. Мама кожного тижня їздить на синову могилу: на колінах просила пораненого Романа не повертатися на війну / Н. Кравчук // Вісник+К. – 2017. – 11 трав. – С. 9.

Крайванович С. Помер поранений айдарівець, який 15 місяців боровся за життя / С. Крайванович // Вісник+К. – 2016. – 24 берез. – С. 3.

відгуки від фахівців та шанувальників мистецтва. В 1992 році Богдан Ясинський вступає до Волинської обласної організації Національної спілки художників України. З 1996 року він – викладач кафедри дизайну будівельного факультету Волинського державного технічного університету. У 1999 році Богдан Ясинський стає членом Національної спілки дизайнерів України.

Творчий доробок Богдана Ясинського міцно споріднений із традиціями європейського та вітчизняного мистецтва. Спираючись на творчий досвід багатьох поколінь попередників, художник створив індивідуальну стилістичну мову, віднайшов оптимальний формат власних пріоритетів як у технічному, так і тематичному аспектах. Живопис, графіка, акварель, скульптура – головне поле діяльності цього художника. Імпульсами для натхнення, невичерпним джерелом сюжетів і тем для нього є саме життя, навколишнє середовище, історія та культура України. Притаманні темпераменту художника вдумливість, вміння зосередитись та пережити серцем те або інше завдання, озираються у його творах шляхетною стриманістю, колористично-композиційною вишуканістю, витонченістю форм, цікавим філософсько-емоційним лейтмотивом, який довго не залишає глядача після уважного споглядання робіт. Живопис мистця можна порівняти із розлогими текстами, які поволі прочитуються із різних кутів зору, відкриваючи щоразу новий ракурс, новий акцент, а значить нову грань змісту. Зображальні мотиви Богдана Ясинського органічно пов'язані із фігуративністю, однак це не звичне відтворення побаченого, а своєрідне занурення у його суть в контексті буття та вічності («Дві пари», «Люди з хутора», «Літо», «Жінка з котом», «Vita Nova», ін.). Волинські ліси, відгомін предивних історій із ними пов'язаних, побутові сценки із життя мешканців Полісся, їхні оселі, щоденні клопоти, а ще ягоди, гриби, буйні трави, неозорі поля і луки – все це на полотнах Богдана Ясинського подано в глобальному змісті, подеколи, неначе з висоти пташиного польоту, немов крізь хмари дане дійство споглядає сам Господь. Композиційна будова творів дещо нагадує кадри короткометражного фільму або кліпу, тільки сюжетна лінія розгортається не в часі,

а на площині. В стилістиці Богдана Ясинського важливу роль відіграють іконописні прийоми. Він застосовує їх, вибудовуючи простір, абриси форм, постаті людей, їхні обличчя, що додає зображенням особливої значущості («Голгофа», «Материнство ХХ ст.», ін.).

Скульптура Богдана Ясинського – це тонке відчуття матеріалу, відточена майже до рівня ідеалу пластика форм, нетривіальна тема, осмислена й особисто пережита художником. Творчі пошуки у цій царині означені різними спрямуваннями: реалістичною методою – як у творі «Замріяна», іконописним прийомом – як у творі «Молитва», абстрактним підходом – як у серіях «Нашестя», «Ентропія», ін. . Зазвичай кожен твір художника, незалежно чи це живопис, графіка або скульптура, спонукає до філософського осмислення теми.

Важливою частиною діяльності художника є також його науково- дослідницька робота. Викладаючи у Луцькому національному технічному університеті на кафедрі дизайну (із 1996-го по 2022 рік), Богдан Ясинський написав і підготував до друку посібник «Основи скульптури для дизайнерів», який побачив світ у 2010 році й миттєво розійшовся поміж фахівців. У 2015-му ним було створено унікальну працю «Об'ємне формотворення», яка нажаль і нині залишається у форматі макету. В 2019 році Богдан Ясинський створив нестандартну, надзвичайно цікаву скульптуру «Куб», як своєрідний символ університету. Геометрична фігура у формі кубика тут трансформована в образ студента із характерною магістерською шапочкою «Бонет» на голові, об'ємною сумкою для комп'ютера та конспектів через плече і формуляром диплому в правій руці. Пошуки художнього образу на основі вигаданої легенди про цього персонажа та створення самої скульптури тривали понад півтора року. Відтак художником було запроєктовано унікальну річ в контексті мистецтва і суто технічних вирішень для відливання форм у матеріалі (бронза, алюміній, нержавіюча сталь). Чітка конструкція постаті цього персонажа складається із чотирнадцяти частин з особливими прийомами з'єднань, які покликані витримувати величезні наванта-

лендар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2021 рік / Волин. обл. рада, Упр. культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2020. – С. 153–157.

Старикова О. 28 серпня 60 років від дня народження Б. І. Ясинського (1951) – українського художника / О. Старикова // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2011 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Е. С. Ксендзук. – Луцьк, 2010. – С. 83–85.

31 СЕРПНЯ

**30 років від дня народження В. П. Балюка (1996–2022) –
учасника російсько-української війни, сержанта
80 окремої аеромобільної бригади,
Героя України (померло)**

З відкритих джерел відомо, що Балюк Володимир Петрович народився 31 серпня 1996 р. в с. Сереховичі Старовижівського району Волинської області, здобув хорошу освіту. Навчався у місцевому ліцеї ім. Ю. А. Ярощука, а у 2011 р. продовжив навчання у Луцькому правознавчому ліцеї з посиленою фізичною підготовкою, який закінчив у 2013 р. У 2017 р. завершив навчання у Луцькому національному технічному університеті. Окрім того, у 2019 р. здобув ступінь магістра в Університеті банківської справи у Львові.

З 2016 р. Володимир Балюк служив за контрактом у 80-й окремій десантно-штурмовій бригаді Збройних Сил України. Брав участь в антитерористичній операції та операції Об'єднаних сил. Після повномасштабного вторгнення російських військ захищав Миколаївщину та Херсонщину.

5 квітня 2022 р. сержант Володимир Балюк (позивний «Балу») брав участь у бою поблизу с. Нововознесенське Бериславського району Херсонської області. Він особисто зни-

У Сереховичах є вулиця Володимира Балюка // Сіл. нови-
ни. – 2023. – 12 січ. – С. 1.

Шепеля В. Уроки мужності для шацьких школярів з Воло-
димиром Балюком / В. Шепеля // Шацьк. край. – 2015. – 31
січ. – С. 8.

6 ВЕРЕСНЯ

90 років від дня народження А. П. Климова (1936–2017) – заслуженого художника України

Мистецьку атмосферу Луцька у другій половині ХХ сто-
ліття формували неординарні особистості, які змогли знайти
свою дорогу, утвердити свій стиль і власне світосприймання.
Значною фігурою тієї доби був Анатолій Климов, член Спілки
художників СРСР (з 1975), заслужений художник України (з
1996), перший голова Волинської організації НСХУ (1989–
1991). Він – автор портретів, натюрмортів, сюжетних картин,
пейзажів, численних дружніх шаржів на колег-художників, му-
зикантів, журналістів.

Народився Анатолій Петрович Климов у найстрашніші
роки сталінських репресій – 6 вересня 1936 року в селі Ново-
сілки Мценського району Курської області (Російська Федера-
ція). Його дитинство минуло в українському місті Волноваха
на Донеччині. А творчість розпочалась у період «хрущовської
відлиги», коли свіжий вітер змін і оновлення суспільного жит-
тя увірвався і в царину мистецтва. Важливим етапом станов-
лення Климова як митця було навчання у Дніпропетровському
державному художньому училищі у Г. Чернявського, А. Боров-
ського, Я. Калашника (1957–1962). Педагоги прищеплювали
студентам експериментаторський хист, знайомили з різними
напрямами і стилями. Одним із його наставників був Яків Ка-
лашник, яскравий високоосвічений митець і педагог, який сам
закінчив спершу Одеське художнє училище, а потім Латвійську
академію у Ризі (серед його найбільш відомих учнів – Володи-
мир Макаренко, Париж; Феодосій Гуменюк, Київ). Калашник

писав чистим кольором. Для учнів він був прикладом мистецької розкутості.

По закінченні навчання Климов два роки (1862–1964) за направленням працював у Володимир-Волинському педагогічному училищі (нині Володимирський педагогічний фаховий коледж імені Агатангела Кримського). З переїздом у 1964 році у Луцьк його творча діяльність активізується. Талановитому митцеві 28 років, і він вперше бере участь у зональній виставці у Львові. Дебют був успішним. Відтоді художник репрезентує Волинь на багатьох представницьких виставках у Києві, Москві, Білорусі, Польщі. Творчості Климова сприяли численні пленери. Художник багато подорожував і всюди натхненно писав. Уже в ранній період у його творчості простежується незалежне світосприймання, особлива любов до українських, зокрема волинських краєвидів, індивідуальна художня манера. Він шукав шляхи виходу за вузькі рамки соціалістичного реалізму. У творчості Климова спостерігається нахил до декоративності звучання барв. Митець фактично був самостійним у своїх пошуках авторського почерку. Віддавав перевагу пейзажному жанру. Пейзаж давав художнику повну свободу самовираження.

У зібранні Волинського краєзнавчого музею, колекція якого нараховує 12 живописних і графічних творів Анатолія Климова, – 10 робіт пейзажного жанру. Шість картин присвячені образу природи. Три інші відображають архітектурний ландшафт старовинних міст України – Чернігова і Луцька, окремі їх визначальні споруди, в яких вчувається подих віків. Ще одне полотно відтворює історичну пам'ятку Харкова – хату Григорія Сковороди. Картина написана у рік ювілею славетного українського філософа, просвітителя-гуманіста і поета. Експонувалась у 1972 році в Києві на виставці, присвяченій 250-ій річниці від дня народження Сковороди.

У першооснові його пейзажів лежить конкретний природний мотив, змальований з натури. Художник не уникає емоційних проявів, нерідко забарвлює натуру романтичним настроєм. Гармонія і художня довершеність вирізняють краєвиди

«Осінь» (1972), «Лісове озеро» (1973), «Зима» (1974), «Білі птахи» (1977). Робота душі художника у взаємодії з навколишнім середовищем, природою вибудувала у композиціях цих творів певні ритми: ритм хмар, що віщує грозу, у картині «Осінь»; ритм дерев у «Зимі». Він поетично називає краєвид «Білі птахи», асоціюючи мелодійний ритм біло-бузково-блакитних дерев з птахами. Свого часу український митець Микола Писанка вбачав у білому кольорі рух угору. Звернення Климова до емоційної ритмомелодики та поетизації художнього образу як творчого методу заслуговують на особливу увагу і вивчення з боку дослідників його творчості.

Примножуючи славу древнього Луцька, Климов вписав і свою сторінку в його образотворчий літопис. Його архітектурний пейзаж – це розповідь про минуле і сучасне міста. Луцьк Климова сповнений напруги, експресії («Луцький замок», 1965; «Старий Луцьк», 1972). Він не є «чистим» архітектурним пейзажем. Художник вводить у твори постаті людей, побутові деталі, прикмети часу. У картині «Луцький замок» зображає кіоск, асфальтовий каток, а стару фортецю подає на другому плані. Інший твір, в якому митець звертається до вуличного зимового пейзажу, («Старий Луцьк», 1972) теж наочно демонструє нерозривний зв'язок епох. Дорогою серед одно-двоповерхових будинків історичної частини Луцька рухаються автобуси червоного й вохристого кольорів. На зупинці стоять люди. І знову ж видатна архітектурна пам'ятка давнини – ансамбль костелу святих Петра й Павла – подається десь на другому плані зліва. Звертаючись до міського мотиву у полотні «Зима в Чернігові» (1985), художник шукає приводу для вислову певного настрою, створення емоційно насиченого образу. У світлій блакитно-бузковій гамі з висоти пташиного лету зображено місто з сучасною забудовою і силуетами довершених архітектурних ансамблів чернігівських храмів. Горбистий краєвид, дерева, будинки, дахи – все вкрите снігом. Тут художник прагнув не так відтворити архітектурно-ландшафтний вигляд Чернігова, як висловити свої почуття, пробуджені його спогляданням. Жанр міського пейзажу Кли-

мова, крім пізнавального й естетичного значення, відіграє ще й патріотичну роль. Пов'язаність старого мотиву із авторськими враженнями і емоціями позбавили його сухого історизму.

Натюрморти Климова теж позначені колористичними пошуками. У волинському краєзнавчому музеї є твір цього жанру – «Натюрморт» (1977). Художник наповнює емоційним звучанням кожен мазок картини. Фарба лягає густим шаром, від чого об'єми предметів, їх контури, фактура трохи втрачаються. Але автору вдається досягти яскравої декоративності в їх живописному трактуванні. Климов розглядає предмети «Натюрморта» в контражурі, тобто проти світла, розмістивши стіл навпроти вікна. І це змушує його будувати композицію на сидютах зображених об'єктів – двох яскравих ваз з декоративними букетами, яблук, маківок, розкиданих на скатертині в природному безладі. Яблука і маківки несуть у собі насіння життя, яке готове пробудитися і прорости на родючому ґрунті. Цікаве використання художником мотиву вікна. Вікно сакральне. З вікном пов'язують надії, бажання. Вікном у Божий світ називають ікони. Сама ж картина Климова сприймається як вікно у світ живопису, у світ прекрасного. Багато років цей «Натюрморт» поряд з іншими роботами митця репрезентував його творчість у постійній експозиції Художнього музею у Луцьку.

Малюючи практично все життя пейзажі і натюрморти, Климов не міг повністю ігнорувати партійні постанови і соціальні замовлення радянської доби. Великоформатний портрет члена КПЗУ Петронюка Р. В. написано в річницю святкування возз'єднання західноукраїнських земель із УРСР (1979). Автор зображує портретованого на передньому краї майже в натуральну величину. Стиснуті його руки свідчать про силу характеру. Написано картину у блакитній кольоровій гамі в реалістичній манері. Портрет експонувався на колективній виставці митців Західної України у Москві 1980 року.

Твори заслуженого художника України Анатолія Климова із зібрання Волинського краєзнавчого музею свідчать про прагнення митця до граничного вияву власної творчої індиві-

дуальності, до розкриття особистої манери. Виконуючи місію художника, Климов робив наш світ кращим. Сім персональних виставок (остання 2007 р., Луцьк, галерея Волинської організації НСХУ) давали можливість шанувальникам і знавцям мистецтва скласти уявлення про творчість цього талановитого майстра пензля.

12 серпня 2017 року Анатолій Петрович Климов помер.

Тамара Левицька

Література:

Анатолій Климов : каталог третьої персон. виставки робіт : живопис, графіка. – Луцьк, 1987. – [24 с.].

Анатолій Петрович Клімов : каталог. – Луцьк : Медіа, 2007. – 14 с.

Клімов Анатолій Петрович // Художники Прикарпаття : альбом. – Київ, 1989. – С. 248.

***

Волинь / Ін-т біогр. дослідж., Укр. наук. т-во геральдики і вексилології ; авт.-упоряд. В. В. Болгов. – Київ : Поліграфкнига, 2006. – 320 с. – (Новітня історія України).

Про художника А. П. Клімова – с. 249

Наше місто. – Луцьк: [б. м.], [б. р.]. – 15 с.

Про А. П. Клімова. – с. 6, 7.

Якубюк А. М. Натюрморт. Історія. Теорія. Практика : навч. посіб. / А. М. Якубюк. – Луцьк : Вежа, 2009. – 212 с.

Про А. П. Клімова. – с. 94, 145.

Корнелюк Д. Художники і музеї Волині / Д. Корнелюк // Корнелюк Д. Духовне небо Волині : презентац. альм. / Д. Корнелюк. – Луцьк, 2008. – С. 235–236.

Левицька Т. Твори Заслуженого художника України Анатолія Клімова у зібранні Волинського краєзнавчого музею. Каталог / Т. Левицька // Старий Луцьк : наук.-інформ. зб. ЛДІКЗ. – Луцьк, 2016. – Вип. XII. – С. 447–451.

* * *

Левицька Т. 6 вересня 80 років від дня народження А. П. Клімова (1936– заслуженого художника України / Т. Левицька // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2016 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2015. – С. 217–221.

Старикова О. 6 вересня 75 років від дня народження А. П. Клімова (1936) – заслуженого художника України / О. Старикова // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2011 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: В. В. Бабій, Є. І. Ковальчук. – Луцьк, 2010. – С. 92–94.

8 ВЕРЕСНЯ

190 років від дня народження Людвіка Житинського (1836–1900) – археолога та нумізмата

Людвік Цезари Житинський народився 8 вересня (27 серпня) 1836 року в Любитові тодішнього Ковельського повіту в шляхетській родині Костянтина Житинського та Леонільди з Бромірських. Дитинство провів у родинному дворі в Семереньках (нині Семеринське) разом із 6 братами. Батько помер, коли Людвіку було 20 років, а за три роки померла й матір. Опіку над дітьми взяв родич Ян Туркулл з Кисиліна.

Людвік Житинський навчався у 2-й чоловічій гімназії в Києві, після чого продовжив навчання на історично-філологічному факультеті Київського університету Св. Володимира. Під час навчання познайомився з багатьма майбутніми діячами ХІХ століття, серед яких Володимир Антонович, Леон Гловацький, Тадей Рильський та Мар'ян Дубецький. Був членом Тройницької спілки, а також захоплювався ідеями відмови від кріпацтва, відновлення незалежності, зближення та пізнання звичайного народу.

Студентські ідеї та закордонні подорожі не пройшли без-

дошка на будівлі військового комісаріату. Його портрет був розміщений на меморіалі «Стіна пам'яті полеглих за Україну» у Києві (секція 3, ряд 9, місце 11). На честь героя також була відкрита меморіальна дошка і у Нижньосірогозькій середній школі на Херсонщині.

Богдан Зек

Література:

Волинський небесний батальйон / упоряд. Н. Слюсар ; худож. ред. В. Гошко ; літ. ред. О. Волошко. – Луцьк : Вісник і К, 2019. – 384 с.

Про А. В. Шиліка – с. 105.

Дем'янюк О. Волинський пантеон. Схід 2014–2017 / О. Дем'янюк, Г. Гулько. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 248 с.

Про А. В. Шиліка – с. 209.

Їхні зорі не згасли : нариси / вступ. ст. Н. Тхоржевська. – Ковель : Івановський В. М., 2020. – 160 с.

Про А. В. Шиліка – с. 68.

51/14. Історія нескорених / упоряд. Ж. Білоцька ; ред. П. Коробчук. – Нововолинськ : Формат, 2019. – 476 с.

Про А. В. Шиліка – с. 387.

Анатолій Шилік // Вісник і К. – 2019. – 22 серп. – С. 11.

Козак В. Ковельщина пам'ятає своїх Героїв / В. Козак // Вісті Ковельщини. – 2015. – 20 серп. – С. 12.

Троцюк С. Їх подвиг безсмертний / С. Троцюк // Вісті Ковельщини. – 2021. – 28 жовт. – С. 8.

Шилік О. Герої не вмирають... / О. Шилік, О. Прадійчук // Вісті Ковельщини. – 2019. – 11 лип. – С. 8.

17 ВЕРЕСНЯ

**80 років від дня народження В. Ф. Кирилкова (1936) –
українського художника**

Біографія Валентина Феодосійовича Кирилкова цікава, однак без гучних подій чи сенсаційних моментів; відображає

шире захоплення художника творчістю. В. Ф. Кирилков народився 17 вересня 1936 року в Одесі. Малювати розпочав ще у шкільні роки. Згодом це його захоплення переросло у вибір майбутньої професії. У 1953 році Валентин Кирилков вступив до Одеського державного художнього училища на факультет живопису, яке закінчив у 1961 році. За направленням він приїжджає працювати в Дубно. Від 1961 року мешкає в Луцьку.

На Волині В. Кирилков розпочав трудову діяльність у Луцькій дитячій художній школі. Паралельно, у 1962–1968 роках, він здобував вищу освіту в Українському поліграфічному інституті імені Івана Федорова у Львові. Викладач з фаху: В. Бунов. Це був важливий період у творчості митця.

У 1974 році В. Ф. Кирилков стає головним художником у Волинських художньо-виробничих майстернях Художнього фонду УРСР. У цей час він наполегливо працює на творчій ниві, активно займається виставковою діяльністю. У 1985 році вступає до Волинської обласної організації Національної спілки художників України. Упродовж півстоліття творчої діяльності митець зробив вагомий внесок у розвиток українського образотворчого мистецтва. Він брав участь у республіканських, обласних та міських виставках: Республіканська виставка молодих художників України (1966), Четверта виставка естампа в Києві (1973), Виставка графіки до 250-річчя від дня народження Г. Сковороди (Київ, 1973) та ін.

Мистецький доробок художника містить велику кількість друкованої та авторської графіки, ескізів з натури, акварелі. Найбільша частина його доробку – картини виконані із використанням прийомів імпресіонізму. Жанрова тематика його творів: пейзаж, натюрморт, портрет.

Роботи Валентина Кирилкова демонструють тонке відчуття гармонії природи, її мінливість і поетичність. Вони наповнені глибиною почуттів, вражають стилістичною цілісністю, демонструють високий технічний рівень виконання їх автора. Кожен твір – це неначе розповідь про красу рідного краю. Твори мистця завжди сповнені чистим ліричним настроєм. На них

вексилології; авт.-упоряд. В. В. Болгов. – Київ : Поліграфкнига, 2006. – 320 с. – (Новітня історія України).

Про В. Ф. Кирилкова – с. 248.

Музей сучасного українського мистецтва Корсаків / авт. тексту В. Корсак ; фото О. Більчук ; пер. англ. Ю. Квятковський. – Луцьк : [б. в.], 2018. – 262 с.

Про В. Ф. Кирилкова – с. 94, 241.

Цюриць С. Епоха Кирилкова / С. Цюриць // Волин. газета. – 2018. – 10 трав. – С. 10.

* * *

Навроцька З. 17 вересня 80 років від дня народження В. Ф. Кирилкова (1936) – українського художника / З. Навроцька // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2016 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2015. – С. 231–233.

Навроцька З. 17 вересня 75 років від дня народження В. Ф. Кирилкова (1936) – українського художника // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2011 рік / Упр. культури і туризму Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Е. С. Ксендзук. – Луцьк, 2010. – С. 99–100.

9 ЖОВТНЯ

60 років від дня народження В. С. Собчука (1966) – українського історика, краєзнавця, педагога, ветерана російсько-української війни

Володимир Степанович Собчук – знаний волинський історик, педагог, науковець і громадський діяч, людина високої культури та принципової громадянської позиції. Його життєвий шлях нерозривно пов'язаний із розвитком освіти, науки та патріотичного виховання молоді на Волині.

Володимир Собчук народився 9 жовтня 1966 року у селі

Хринів Володимирського району Волинської області. Початкову та середню освіту здобув у місцевій школі, де навчався з 1974 по 1984 роки. Вже в ті роки проявляв глибокий інтерес до історії рідного краю, цікавився минулим України, охоче брав участь у шкільних заходах, присвячених народним традиціям і пам'ятним датам.

У 1984–1986 роках проходив строкову військову службу, де зарекомендував себе як відповідальний і дисциплінований борець. Після повернення до мирного життя продовжив навчання на історичному факультеті Луцького державного педагогічного інституту імені Лесі Українки (1984–1991), який став для нього другим домом і науковою колискою.

Після здобуття вищої освіти працював учителем історії у школах міста Нововолинська, де зумів передати своїм учням не лише знання, а й любов до української історії, рідної землі, народних звичаїв. Його уроки відзначалися живим словом, наочністю та щирим прагненням розвивати в молоді критичне мислення і почуття національної гідності.

У 1999 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Етнокультурна ідентифікація населення Берестейщини», що стала помітним внеском у вивчення історії українців за межами сучасних кордонів держави. Після захисту наукового ступеня працював викладачем, а згодом – заступником декана факультету соціальних наук. Згодом повернувся до історичного факультету, де продовжив наукову та педагогічну діяльність, виховуючи нове покоління дослідників української минувшини.

Із 2009 року і дотепер Володимир Степанович обіймає посаду директора бібліотеки Волинського національного університету імені Лесі Українки, активно модернізуючи її роботу, упроваджуючи інноваційні методи інформаційного забезпечення навчального процесу та популяризуючи читання серед молоді.

Ще в студентські роки він виявив активну громадянську позицію: був учасником Революції на граніті у жовтні 1990 року, що стала важливим етапом боротьби українського студентства за незалежність України.

доктрині М. Драгоманова / В. С. Собчук // Історичні студії Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – Вип. 3. – С. 46–53.

Собчук В. С. Студенти зробили те, що не вдалося Верховній Раді / В. С. Собчук // Корсак І. Оксамит нездавених літ / І. Корсак. – Луцьк, 2001. – С. 100–104 с.

Собчук В. С. Українські етнічні ознаки як чинник соціального прогресу в доктрині М. Драгоманова / В. С. Собчук // Історичні студії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2013. – Вип. 9–10. – С. 41–46.

Бондаренко Геннадій Васильович: сторінки життя і діяльності : біобібліогр. покажч. / упоряд. та автори тексту : А. М. Силюк, С. В. Яцечко ; за ред. Л. П. Бондар ; відп. за вип. В. С. Собчук. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 152 с.

* * *

Золоті сторінки Волинського Національного університету імені Лесі Українки. Випускники / ред. І. Коцан. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 147 с.

Про В. С. Собчука – с. 133.

Історичний факультет // Волинський національний університет імені Лесі Українки : ювіл. вид. – Луцьк, 2010. – С. 161–170.

Кафедра археології та джерелознавства // Волинський державний університет імені Лесі Українки. 65 років. – Луцьк, 2005. – С. 230–231.

15 ЖОВТНЯ

125 років від часу першої згадки про станцію «Маневичі» Києво-Ковельської залізниці (1901)

«Київ, 2 (15) жовтня. Укладання рейок на всьому чотиристадвадцятидвохверстному шляху Києво-Ковельської дороги майже закінчено. Тимчасовий рух відкрито та трьох ділянках Ковель–Маневичі, Олевськ–Сарни, Шоста Верта–Київ до Ма-

пштувався на роботу до Луцької дитячої художньої школи. В цей час він наполегливо займався станковим живописом, намагаючись віднайти власний формат творчості, свою особисту модель мистецтва. Цей фактор пошуків та експериментів стає чи не найважливішим у діяльності художника. Він не просто створює живописні композиції, а невпинно досліджує технічні прийоми художників минулого, намагаючись поєднати їх із відкриттями сучасності. Робить це надзвичайно вдумливо, заглиблюючись подеколи у стилістичні тонкощі непомітні й неважливі для інших.

Початок 1990-х років у творчості Андрія Русановича ознаменований працею у царині реалістичної методи. Особисте розуміння її прийомів було втілене у низці об'ємних полотен із зображенням натюрмортів та краєвидів, у яких інколи гостро відчувається вплив французьких художників із часу Анрі Дерена, Поля Сезана, ін. («Будинок у старому місті», «Натюрморт із кулею»). Захоплення ідеями модернізму відобразилось у творах мистця кінця 1990-х років. Виконані у декоративному ключі ці пейзажні композиції із зображенням непомітних для пересічного глядача потаємних закутків Луцька демонструють унікальний дар автора – його вміння побачити, відчутти й передати стан щемливо-ліричної миті споглядання. «Зелені сутінки», «Зоряне небо над Луцьком», «Ліхтарі і туман» – ці та інші полотна даного циклу вражають особливим духовним зосередженням автора, нагадуючи інколи справжні об'єкти для медитацій. Яскравою подією художнього життя Луцька і важливим етапом творчого поступу Андрія Русановича стала його персональна виставка «Ноктюрни замріяних вулиць» (1998 рік, галерея «Крайня хата»).

У 2000-х роках і аж до цього часу Андрій Русанович невтомно досліджує виражальну мову живопису, авторські технічні прийоми улюблених художників минулого, надаючи їм у своїх працях нового звучання. Результатом цих пошуків стала серія полотен «Архітектура» та низка окремих творів, які було представлено в експозиції виставкового проекту Художнього музею, відділу ВКМ, «Щаблі до раю» (2003). Значний вплив

рія міських поселень в Україні XIX ст.; історія Церкви в Україні XIX ст.

Упродовж 1998–2022 рр. під її науковим керівництвом підготовлено і захищено аспірантами 10 кандидатських дисертацій і одна дисертація доктора філософії. Є учасником українських і зарубіжних наукових конференцій, членом громадських наукових організацій.

За багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та досягнення в навчальній і науковій роботі неодноразово відзначена нагородами місцевого рівня, в тому числі Срібним нагрудним знаком «Леся Українка» (2016 р.), Почесною грамотою Волинської обласної ради (2014, 2016 р.). Нагороджена знаком «Відмінник освіти (2003 р.), «Петро Могила» (2010 р.).

Євгенія Ковальчук

Література:

Луцьке Хрестовоздвиженське братство – інституційний розвиток та місце в суспільному русі України та Білорусі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 400-літтю Луцького Хрестовоздвиженського братства, Луцьк, 28–29 верес. 2017 р. / упоряд.: О. Бірюліна, О. Карліна. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 478 с.

Олика в європейській історії: відтворення історико-архітектурної спадщини : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Луцьк – смт. Олика, 29–30 жовт. 2021 р. : наук. зб. / упоряд.: Є. Ковальчук, О. Карліна. – Луцьк : Волин. друк., 2022. – 270 с.

Прогулянка Волинню та Луцьком : путівник / авт. тексту : П. Троневич, О. М. Карліна. – Київ : Балтія Друк, 2015. – 158 с.

Карліна О. Документація магістратів Волинської губернії першої половини XIX ст.: видова номенклатура та інформаційний потенціал / О. Карліна // Старий Луцьк : матеріали X ювід. наук. конф. «Любартівські читання», присвяч. 585-й річниці З'їзду європейських монархів у Луцьку, 22–23 трав. 2014 р. : наук.-інформ. зб. ЛДІКЗ. – Луцьк, 2014. – Вип. X. – С. 198–208.

Карліна О. Дослідницький потенціал теорії модернізації у вивченні історії Волині ХІХ ст. / О. Карліна // Модернізаційні процеси на Волині в ХІХ – на початку ХХ століття : зб. наук. пр. – Луцьк, 2018. – С. 6–17.

Карліна О. Єврейська громада Олики в першій половині ХІХ ст.: соціальний склад та економічна діяльність / О. Карліна // Олика й Радзівілли в історії України, Польщі й Білорусі : зб. наук. пр. / уклад. Л. А. Понедельнік. – Луцьк, 2018. – С. 208–216.

Карліна О. Жінки в громадянському житті Волині в 30–60-х рр. ХІХ ст. / О. Карліна // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2014. – №7 (284): Історичні науки. – С. 13–19.

Карліна О. Західне Полісся в дореформенний період / О. Карліна // Західне Полісся. Історія та культура. – Луцьк, 2012. – С. 182–234.

Карліна О. Конфесійна ситуація у Володимир-Волинському повіті Волинської губернії у першій половині ХІХ ст. / О. Карліна // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Християнство в історії і культурі Володимир-Волинського та Волині : матеріали ХLVII Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 1025-й річниці Хрещення Київської Русі та перш. писем. згадки про м. Володимир-Волинський, м. Луцьк – м. Володимир-Волинський, 19–20 черв. 2013 р. : наук. зб. – Луцьк, 2013. – С. 100–107.

Карліна О. Містечко Вижва і Старовижівщина наприкінці ХVІІІ століття / О. Карліна // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Сереховичі та Старовижівщина у світовій та українській історії : матеріали LІІІ Всеукр. іст.-краєзн. наук. конф., присвяч. 24-й річниці Незалежності України, 20 трав. 2015 р., смт. Стара Вижівка – с. Сереховичі : наук. зб. – Луцьк, 2015. – Вип. 53. – С. 204–210.

Карліна О. Міські стани в структурі населення Волинської губернії (кінець ХVІІІ – середина ХІХ ст.) / О. Карліна // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2018. – № 6 (379): Історичні науки. – С. 3–16.

Карліна О. Нове дослідження з історії волинських міст : рецензія / О. Карліна // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. – № 10: Історичні науки. – С. 183–185.

Карліна О. Освітній потенціал Луцька в першій половині ХІХ ст. / О. Карліна // Старий Луцьк : матеріали наук. конф. «Любартівські читання» м. Луцьк, 22–23 трав. 2013 р. : наук.-інформ. зб. ЛДІКЗ. – Луцьк, 2013. – Вип. ІХ. – С. 311–321.

Карліна О. Просторова структура Луцька наприкінці ХVІІІ – у середині ХІХ ст. / О. Карліна // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2016. – № 13 (338): Історичні науки. – С. 23–32.

Карліна О. Радзивилівська митниця як вузловий пункт сухопутної торгівлі в першій половині ХІХ ст. / О. Карліна // Старий Луцьк : наук.-інформ. зб. ЛДІКЗ. – Луцьк, 2024. – Вип. ХІХ. – С. 48–63.

Карліна О. М. Соціальна й віково-статева структура населення Кременця в середині ХІХ ст. / О. М. Карліна // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 11 (236): Історичні науки. – С. 16–23.

Карліна О. Соціальний склад мешканців міських поселень Волинської губернії наприкінці ХVІІІ ст. / О. Карліна // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2017. – № 4 (353): Історичні науки. – С. 8–18.

Карліна О. Стан будівель та костелів луцьких монастирів домініканців і тринітаріїв у 1850 р.: публікація актів опису / О. Карліна // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Луцьк в історії Волині та України : матеріали ХХХV Міжнар. іст.-краєзн. наук. конф., 15–17 верес. 2010 р., м. Луцьк : наук. зб. – Луцьк, 2010. – Вип. 35. – С. 128–136.

Карліна О. Цехова організація ремесла в містах і містечках Волинської губернії в першій половині ХІХ ст. / О. Карліна // Старий Луцьк : наук.-інформ. зб. – Луцьк, 2015. – Вип. ХІ. – С. 205–214.

(Донецька область) отримав бойову травму, однак продовжив виконання завдання. Згодом лікувався військових шпиталях Бахмута та Львова. Однак наслідки травм далися взнаки – 28 квітня 2016 року, перебуваючи на лікуванні у Луцькому гарнізонному військовому госпіталі, Роман Наюк помер від серцевої недостатності.

Похований 30 квітня 2016 року у місті Старий Самбір Львівської області. Рішенням Луцької міської ради від 25 липня 2018 року № 44/1 Наюку Роману Васильовичу за вірність військовій присязі, особисту мужність, самовідданість та героїзм, виявлені під час виконання бойових завдань в зоні проведення антитерористичної операції на Сході України, а також вагомий особистий внесок у забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України присвоєно звання «Почесний громадянин міста Луцька» (посмертно).

Людмила Пінчук

Література:

Дем'янюк О. Волинський пантеон. Схід-2014–2017 / О. Дем'янюк, Г. Гулько. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 248 с.

Про Р. В. Наюка. – с. 130.

Харів О. Як звичайні люди стають «гвардійцями» / О. Харів // Луцьк. замок. – 2019. – 18 квіт. – С. 12.

10 ГРУДНЯ

50 років від дня народження О. М. Цигикала (1976–2015) –учасника російсько-української війни, підполковника, заступника командира 14 ОМБр, почесного громадянина Волині (посмертно)

Цигикал Олексій Миколайович народився 10 грудня 1976 р. в Курську. Згодом родина переїхала в с. Перемога Глухівського району Сумської області. Олексій Цигикал закінчив Військовий інститут ракетних військ та артилерії ім. Богдана Хмельницького, який був підпорядкований Сумському державному

університету. У 1998 р. направлений для проходження подальшої служби у 51-шу гвардійську мотострілецьку дивізію (з 2002 р. 51 окрема механізована бригада). Проживав разом із сім'єю у Володимирі-Волинському. У складі волинської бригади у 2014 р. вирушив на Схід України, брав участь у бойових діях, був неодноразово поранений. Після розформування 51 бригади, продовжив службу у 14 окремих механізованих бригадах на посаді командира бригадної артилерійської групи, заступника командира бригади.

16 квітня 2015 р. підполковник Олексій Цигикал разом із трьома іншими військовослужбовцями прямував автомобілем на Рівненський загальновійськовий полігон, але потрапив в аварію. Від отриманих травм військовий помер наступного дня, перебуваючи у лікарні м. Рівного. Підполковник був похований 19 квітня 2015 р. на Федорівському кладовищі у Володимирі-Волинському.

Рішенням міської ради від 09.09.2015 № 46/23 посмертно нагороджений відзнакою міської ради «За заслуги перед містом Володимир-Волинський». Рішенням Волинської обласної ради сьомого скликання від 10.09.2020 р. № 31/3 Олексію Цигикалу присвоєно звання «Почесний громадянин Волині» (посмертно). Підполковник також був нагороджений медалями «За сумлінну службу» II та III ступенів, «10 років ракетним військам і артилерії», «10 років Збройним Силам України», «15 років Збройним Силам України», «20 років Збройним Силам України», пам'ятними нагрудними знаками «Гвардія», «Учасник військових навчань», «За участь в анти-терористичній операції» (посмертно). На честь офіцера вул. Радянська у с. Перемога Глухівського району Сумської області була перейменована у вулицю імені Олексія Цигикала.

Богдан Зек

Література:

Дем'янюк О. Волинський пантеон. Схід-2014–2017 / О. Дем'янюк, Г. Гулько. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 248 с.

Про О. М. Цигикала. – с. 203.

Гаврилук С. «Печу для бійців, щоб жила пам'ять про чоловіка» / С. Гаврилук // Волинь. – 2021. – 6 січ. – С. 14.

Сергеев М. Внаслідок ДТП загинув підполковник 14 ОМБр Олексій Цигикал / М. Сергеев // Місто вечірнє. – 2015. – 29 квіт. – С. 2.

12 ГРУДНЯ

90 років від дня народження А. І. Бондарчука (1936) – народного депутата України 1-го скликання, журналіста, письменника, громадського діяча, фундатора Музею історії Луцького братства

Андрій Іванович Бондарчук – знакова постать сучасності. Йому довелося бути свідком сталінських репресій, навчитися жити і зуміти зберегти любов до рідного в умовах радянської тоталітарної системи, він стояв біля витоків Незалежності України та входить у коло її будівничих, він продовжує боротьбу за існування суверенної української держави, її мови, культури, традицій.

Життєвий шлях Андрія Івановича проліг через кілька держав. Народився А. Бондарчук 12 грудня 1936 р. у давньому волинському селі Сереховичі, яке на той час входило до Несухойської гміни Ковельського повіту і було у складі держави II Річ Посполита. Багатодітна селянська родина мешкала на хуторі і мала господарство, на якому працювали усі – від малого до великого, обробляли свої невеликі гектари піщаної малородючої землі, але вже за кілька років наступили зміни. Прийшли «совети». І якщо ці події ще не закарбувалися у пам'яті, то лихоліття війни припало вже на усвідомлені дитячі роки. Особливо трагічним для родини видався 1944 р. – радянська влада засудила батька до десяти років тюрми і він, принижений, замучений, з підірваним здоров'ям, помер наступного року у тюремному госпіталі. Мати лишилася сама з дітьми. Далі було примусове переселення в село, де за кілька років трапилось ще одне лихо – згоріла їхня хата.

Попри усі складнощі, потребу допомагати матері, хлопець

було здійснено перевидання кількох давніх видань, пов'язаних з Братством: «Пом'яника» братства, який вівся з 1618 р. і у який записувалися імена луцьких братчиків; луцького першодрука «Лямент», який побачив світ у 1628 р.; збірки поезії луцького братчика Данила Братковського «Світ по частинах розглянутий». А. Бондарчук спричинився до видання фундаментального джерелознавчого дослідження Михайла Довбищенка «Архів Української Церкви. Історія Луцького братства та братського монастиря. 1617-1833 рр.» та монографії Юрія Диби «Батьківщина Святого Володимира». Апогеєм старань голови Братства стало відкриття у 2011 р. в приміщенні братського монастирського будинку XVII ст. експозиції, присвяченої історії Луцького Хрестовоздвиженського братства. З 2013 р. експозиція діє як відділ Волинського краєзнавчого музею. Андрій Іванович не лише був ініціатором створення цього музею, але й, фактично, власним коштом здійснив ремонт приміщення і сприяв побудові музейної експозиції. У тому ж часі меценат ініціював реконструкцію братського некрополю (крипти) у підземеллі Хрестовоздвиженської церкви. Була ще одна мрія – відкрити музей у рідних Сереховичах, але вона так і лишилася мрією.

Андрій Іванович був також ініціатором встановлення та фундатором низки пам'ятників: «Пам'ятник повстанській матері» у селі Грабове, пам'ятник вояку УПА Йону Шишкевичу та скульптурної композиції «Сім'я» у Сереховичах, пам'ятник Християнському милосердю волинян, які допомагали жертвам голодоморів (встановлений на подвір'ї Хрестовоздвиженської церкви в Луцьку).

Перу Андрія Івановича належить низка творів, у яких відображено історію та культуру нашого народу. Чільне місце у літературній творчості письменника займає тема голодомору: «Знімали у тайзі кіно про хліб» (2004), «Голодомор 1946–1947 років: непокараний злочин, забуте добро» (2017), яка зарахована у спецфонд бібліотеки Конгресу США. У 2018 р. світ побачила книга «Україн ангелу». У доробку А. Бондарчука – низка документально-публіцистичних творів – «Обірване

та Білорусі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 400-літтю Луцького Хрестовоздвиженського братства / упоряд.: О. Бірюліна, О. Карліна. – Луцьк, 2017. – С. 320–336.

Бондарчук А. Гібридність Голодомору – троянський кінь московської імперії / А. Бондарчук // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2018. – Ч. 23. – С. 11.

Бондарчук А. Музей історії луцького братства та братський некрополь наймолодші і єдиний в Україні / А. Бондарчук // Роль особистості в Церкві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Луцьк, 2016. – С. 29–39.

Бондарчук А. Ні злочин, ні добро забуттю не підлягають : проза / А. Бондарчук // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2017. – Ч. 22. – С. 72–92.

Бондарчук А. Сузір'я талантів : передмова / А. Бондарчук // Слава і гордість культури України. Випускники Волинського державного училища культури і мистецтв ім. І. Ф. Стравінського 1952–1997 рр. / авт. проекту, збирач. матеріалів А. П. Антонюк. – Луцьк, 2017. – С. 9–10.

* * *

Андрієві Бондарчуку – 85 // Світязь : альм. Волин. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Луцьк, 2021. – Ч. 26. – С. 105–109.

Бондаренко Г. В. 30 років ВООНСКУ та відомі постаті у краєзнавстві / Г. В. Бондаренко // Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волинської області (1939–2019 роки) / Г. В. Бондаренко. – Луцьк, 2021. – С. 351–404.

Корнелюк Д. Бондарчук Андрій Іванович : народний депутат України, журналіст, письменник, краєзнавець, Почесний громадянин Волині, м. Луцька, с. Сереховичі, голова Луцького Хрестовоздвиженського братства / Д. Корнелюк // Корнелюк Д. Вогонь дерзання : іст.-релігійн. нариси / Д. Корнелюк. – Ковель, 2018. – С. 194–199.

Зубчук К. Завдяки волинянці книжку про Голодомор в Україні вже можуть прочитати італійці / К. Зубчук // Волинь. – 2025. – 15 січ. – С. 1, 9.

апелятива «підгайці» – першопоселенці, які живуть під гаєм. В зв'язку з семантикою назви виникла місцева гіпотеза про розміщення на території сучасних Підгаець літописного Гаю (1287 р.): «Коли ж прибув він [Конрад II Черський] до Луцька, то Мстислав [Данилович] перебував не тут, а поблизу гóрода, в одному місці, за назвою Гай. Місце ж те гарне було на вигляд і забудоване різними хоромами, і церква була в нім пречудова, що красою сіяла, – тим-то вгодно було князеві перебувати в ньому» (цит. за Л. Махновцем). Першим гіпотезу запропонував краєзнавець Яким Перлштейн у 1851 р.

У межах території Підгаець досліджено кілька археологічних пам'яток давньоруського часу XII-XIII ст.

Перша писемна згадка про село Підгайці припадає на 1501 р.; походить з Книги записів №6 Литовської Метрики. Перша згадка не дорівнює даті заснування села.

27 квітня 1501 р. великий князь литовський Олександр Ягеллончик задовільнив прохання волинського зем'янина Юхна Зенковича (засновника роду Вільгорських), який просив у господаря дати йому в держання у Луцькому повіті «село Волковийці з людьми Зенцем і Богданцем та з братами їх», а також «дворище пусте під ключем Луцьким конюшське Подгаецьке». Зенкович отримав село Волковийці, і тих людей з села, про яких в привілеї сказано, що в часи Свидригайла служили путню службу і займались мисливським промыслом – «козами волки ловиливали».

До власності Юхна Зенковича у 1501 р. перейшло також пустуюче «конюшське» дворище в Підгайцях. З контексту документа зрозуміло, що дворищ у Підгайцях було більше. В цей період Підгайці виконували повинності з утримання адміністрації Луцького замку, були одним із чотирьох сіл, які входили до Луцького ключа, тобто матеріально забезпечували виконання функцій луцького ключника.

Згадане сільце Волковийці має безпосередній стосунок до історії Підгайців.

У 1511 р. Зенько і Богданець Гапоновичі Волковийцеві добились справедливого вироку від короля і великого князя Сигізмунда про те, що вони не «прості люди смерди», а зем'яни.

співтворець Кременецького ліцею. В руках його родини Свинарин перебував щонайменше до першої чверті XIX ст.

У кінці XIX ст. у Свинарині нараховувалось 116 дворів і 793 жителя, був млин, діяла парафіяльна школа. На початку XX ст. на місці старої – «двохсотлітньої» – звели нову споруду Свинаринської церкви.

За переписом 1911 р. в селі було 806 жителів, велика смолярня і 1 крамниця. Свинаринська Свято-Михайлівська церква була приписною до сусідньої Різдово-Богородичної церкви в с. Чорніїв.

Олена Бірюліна

Література:

Собчук В. Від коріння до крони. Дослідження з історії князівських і шляхетських родів Волині XV – першої половини XVII ст. / В. Собчук. – Кременець : Кременецько-Почаївський держ. іст.-архитек. заповідник, 2014. – 508 с.

Про село Свинарин, нині Ковельського району – с. 209, 212.

Бірюліна О. 500-річний ювілей села Свинарин Володимир-Волинського району Волинської області / О. Бірюліна // Старий Луцьк : наук.-інформ. зб. АДІКЗ. – Луцьк : Терен, 2008. – Вип. IV. – С. 45–47.

Бондаренко Г. Свинарин / Г. Бондаренко, В. Кихтюк // Бондаренко Г. Історична топоніміка Волинської області : назви населених пунктів / Г. Бондаренко, В. Кихтюк. – Луцьк, 2016. – С. 264.

Ярмолюк З. Свинарин / З. Ярмолюк // Ярмолюк З. Від села Радовичі до річки Стохід : іст.-краєзн. нариси / З. Ярмолюк. – Луцьк, 2001. – С. 49–53.

Данилюк Н. Свинарський рід благородний і роботящий : з історії рідного краю / Н. Данилюк, Ю. Голощук, Д. Бінюк // Нар. слово. – 2012. – 30 черв. – С. 4–5.

Легенди про село Свинарин // Нар. слово. – 2022. – 20 січ. – С. 5.

Слюсар Н. Назву селу дали свині / Н. Слюсар // Вісник. – 2018. – 27 груд. – С. 1, 4.

на пагорбі, обнесена кам'яним муром. До храму ведуть металеві сходи з поруччям. На подвір'ї знаходяться чотири пам'ятні надгробки. Ймовірно – поховання священників.

Миколаївська церква має статус пам'ятки архітектури національного значення України.

Людмила Карпюк

Література:

Александрович В. Царські врата 1601 року церкви Святого Миколи в Лудині поблизу Володимира та Володимирський малярський осередок на зламі XVI–XVII століть / В. Александрович // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XVI Міжнар. наук. конф., присвяч. 105-й річниці від дня народження П. Жолтовського, 70-й річниці утворення Волин. обл. та 810-й річниці Галицько-Волинського князівства, м. Луцьк, 4–5 листоп. 2009 р. : наук. зб. – Луцьк, 2009. – Вип. 16. – С. 38–47.

Марчук Г. Свято-Миколаївські храми Волині пам'ятки національного значення / Г. Марчук // Миколаївські читання : матеріали 1-го наук. семінару, присвяч. пам'яті Луцького князя і св. православ. церкви Святослава-Миколи Святоші та св. Чудотворця Миколая Мирлікійського, с. Жидичин. Ківерцівського р-ну, Волинської обл., 28 жовт. 2007 р. : наук. зб. – Луцьк, 2008. – Вип. 1. – С. 5–7.

Міщинський А. В. Лудинська Миколаївська церква: минушина та сьогодення / А. В. Міщинський, Б. Є. Жулковський // Володимир-Волинський педагогічний коледж ім. А. Ю. Кримського: минушина, сучасність, майбуття : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. 80-річчю освіт. Закладу, 28 листоп. 2019 р. м. Володимир-Волинський. – Луцьк, 2019. – С. 481–483.

Надюкова І. У древній церкві наймолодший настоятель / І. Надюкова // Слово правди. – 2016. – 16 груд. – С. 3.

Шабала Я. Православна сакральна архітектура в контексті історико-культурної спадщини Волині / Я. Шабала // Волинський благовісник. – 2016. – № 4. – С. 201–208.

* * *

Лудин // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2017. – Т. 18 : Лт–Малицький. – С. 62–63.

Храми Волині : фотозбірник / упоряд. Л. Бабич. – Луцьк : Вісник, 2002. – 154 с.

Фото Свято-Михайлівської церкви у селі Лудин, нині Володимирського району – с. 115.

Цинкаловський О. Лудин / О. Цинкаловський // Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся : краєзн. слов. – від найдавніших часів до 1914 р. / О. Цинкаловський. – Вінніпег, 1986. – Т. 2. – С. 34.

350 РОКІВ

від часу спорудження церкви Різдва-Богородиці у с. Новосілки, нині Ковельського району (1676)

Новосілки – село у Луківській сільській громаді Ковельського району (до липня 2020 – Турійського району).

Згідно переказів, у першій половині XVII ст., на місці поховання вбитих татарами місцевих мешканців, звели невелику каплицю, яку невдовзі розбудували, поставили на кам'яний фундамент і дахи покрили гонтом. Перша письмова згадка про «цвинтарну церкву» в Новосілках відноситься до 1676 року.

Храм дерев'яний, тризрубний одноверхий на високому фундаменті, з квадратними в плані зрубами. Його увінчує один купол шоломоподібної форми із маківкою на завершенні. У 1886 році церква була відремонтована коштом парафіян, до західного фасаду була прибудована трохи ширша дерев'яна двоярусна дзвіниця, вхід до якої вкритий двосхилим дашком. Дзвіниця у синодальному стилі – баня гострої шатроподібної форми з маківкою.

Церква є пам'яткою архітектури національного значення України.

Ірина Москалюк

році, дещо відрізнялась від сучасної. З трьох сторін, на рівні нижньої частини вікон, було піддашшя. У такому ж архітектурному стилі була побудована і дзвіниця, яка є ровесницею церкви. На плані за 1876 рік верхній ярус дзвіниці був відкритим. Зараз він обшитий дошками, як і два нижніх, і на кожній з чотирьох його стін є вікно, закрите дерев'яними віконницями.

З часу відкриття і по даний час церква була і є діючою. Коли Волинь з 1921 по 1939 роки була під владою Польщі, церква залишалась Автокефальною Православною церквою в Польщі і підпорядковувалась Волинській духовній консисторії, що знаходилась у м. Кременці.

Церква з дзвіницею є пам'яткою архітектури національного значення України.

Ірина Москалюк

Література:

Бужковичі: триумф і трагедія / ред. М. Панасюк. – Житомир : Рута, 2011. – 96 с.

Храми Волині : фотозбірник / упоряд. Л. Бабич. – Луцьк : Вісник, 2004. – 154 с.

Фото церкви Собору Пресвятої Богородиці у с. Бужковичі, нині Володимирського району – с. 32.

250 РОКІВ

від часу спорудження Михайлівської церкви у с. Омельне, нині Луцького району (1776)

Дерев'яний Свято-Михайлівський храм збудований в 1776 році. Історія не зберегла імен будівничих храму та відомо, що він дерев'яний і зведений у 1776 році поміщиком Велігорським і парафіянами на місці старого з XVI століття.

Церква збудована без жодного металевого цвяха. Нечинна з 1957 по 1981 роки. З 1981 по 1991 роки в церкві розмістили музей атеїзму.

Побудована в народній традиції. У XIX столітті була обша-

гає в своїх стінах історію від чверті століття до чотириста років // Селян. життя. – 2024. – 29 лют. – С. 1.

Сегейда Х. Кисилинській Свято-Михайлівській церкві – 370 років (1645–2015 рр.) / Х. Сегейда // Селян. життя. – 2015. – 5 груд. – С. 4 ; 12 груд. – С. 4 ; 19 груд. – С. 4 ; 26 груд. – С. 6 ; 16 січ. – С. 4 ; 23 січ. – С. 7 ; 30 січ. – С. 4.

Сокол В. Нариси історії містечка-села Кисилин / В. Сокол // Селян. життя. – 2016. – 8 жовт. – С. 4 ; 29 жовт. – С. 4 ; 5 листоп. – С. 4 ; 12 листоп. – С. 4 ; 19 листоп. – С. 4 ; 3 груд. – С. 4 ; 10 груд. – С. 4 ; 17 груд. – С. 4 ; 21 січ. – С. 4 ; 4 лют. – С. 4 ; 18 лют. – С. 4.

150 РОКІВ

від часу спорудження Онуфріївської церкви у с. Хорів, нині Володимирського району (1876)

Село Хорів вперше згадується під 1454 роком. В історичних джерелах відоме як Хоревъ(о), а також як Горовъ. Назва походить від імені Хорь. Першими відомими власниками Хорова були князі Роговицькі (Єроховицькі). У 1567 році Хорів вже належав волинському господарському маршалку Зогоровському. В 1570 році Хорів отримав статус містечка Локачинської волості Володимирського повіту з правом проводити ярмарки.

Збережена Хорівська дерев'яна церква зведена коштом парафіян у 1876 році, можливо на місці попередньої. На початку ХХ століття церква мала біля 70 десятин землі, 1310 парафіян. При церкві діяла церковно-парафіяльна школа.

У 1911 році храм відремонтовано, оновлено інтер'єр.

У 2012 році всередині церкви проводились реставраційні роботи.

Окрасою храму є бароковий вівтар кінця ХVІІ століття ймовірно роботи іконописця Йова Кондзелевича. Він значно перемальований, первісна ікона втрачена, однак частково зберігся живопис: на бічних крилах кіота – зображення святих Атанасія та Кирила Олександрійських; на пределі – сюжет «Дванадця-

великого службового приміщення, добудованого до вівтарної частини з півночі у 1990-х рр.

У часи радянської влади, з 1961 року, церква була закрита і перетворена на складське приміщення. На куполі хрест був замінений п'ятикінечною зіркою, яку зняли у 1990 р. Приміщення храму використовувалось як склад Микуличівського споживчого товариства, окрім того, будівлю планувалося розібрати на матеріал для будівництва школи. Всі предмети церковного вжитку – іконостас, вівтарі та ікони, були знищені.

Протягом 1990–2004 років у церкві та на її території проводилися ремонтно-відновлювальні роботи. У 1990 році був виготовлений іконостас та прикрашені сюжетними композиціями вітрила бані. У 1991 році дахи перекриті новою оцинкованою бляхою, а у 2004 – старі дерев'яні конструкції купола замінені новими. Роботи по впорядкуванню церковної території проводилися упродовж 1992–2000 років.

Хрестовоздвиженська церква у с. Хворостів має статус пам'ятки архітектури місцевого значення.

Людмила Карпюк

Література:

Дерев'яні храми Любомльщини // Наше життя. – 2022. – 31 берез. – С. 5.

Надюкова І. Відродження наворкували голуби / І. Надюкова // Слово правди. – 2010. – 23 верес. – С. 4.

* * *

Храми Волині : фотозбірник / упоряд. Л. Бабич. – Луцьк : Вісник, 2004. – 130 с.

Фото Хрестовоздвиженської церкви у с. Хворостів, нині Володимирського району – с. 27.

У своїй передмові до альбому Олена Пчілка віддає шану подвигницьким працям видатних дослідників і видавців народної творчості П. Кулішу, М. Цертелеву, М. Номису та підкреслює вагоме значення Південно-Західного відділу Російського географічного товариства, яке об'єднало зусилля найвидатніших діячів української культури.

Праця Ольги Петрівни Косач-Драгоманової «Український народний орнамент. Вишивки, тканини, писанки» отримала похвальні рецензії та була високо оцінена видатними етнографами.

Багатство української орнаментики Олена Пчілка розкрила і в наступних виданнях зі збірками українських узорів. За життя Ольги Драгоманової-Косач було опубліковано п'ять альбомів українських узорів (1876 р., 1879 р., 1903 р., 1912 р., 1927 р.).

6 квітня 1925 року Ольга Петрівна стала першою жінкою член-кореспондентом АН УРСР та працювала в етнографічній, літературно-історичній комісії.

За спогадами рідних саме дивлячись на титанічну етнографічну працю дружини Петро Антонович Косач говорив, що вона «як тая пчілка працює». Згодом саме псевдонім «Олена Пчілка» стане одним із десятка інших найвідомішим.

Ольга Бойко

Література:

Український народний орнамент: вишивки, тканини, писанки : збірка Ольга Петрівна Косач-Драгоманова (Олена Пчілка). Вип. VIII / вступ. ст. Н. Сташенко ; уклад.: В. Комзюк, Н. Пушкар. – Ковель : Ковель. міськ. друк., 2010. – 36 с. : 33 іл.

Українські узори : збірка Олена Пчілка (О. Косач) / передм. К. Дацького. – 6-е вид. – Новий Ульм : УВ, 1947. – 10 с.

* * *

Мацюк З. Олена Пчілка – фундатор досліджень української вишивки та орнаментики / З. Мацюк // Освіта та виховання в родині Косачів. Педагогічне краєзнавство: стратегічні ори-

ченко // *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Ковель і ковельчани в історії України та Волині : матеріали XII Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 12-й річниці Незалежності України і 485-й річниці надання Ковелю Магдебурзького права, м. Ковель, 23–24 жовт. 2003 р. : наук. зб. – Луцьк, 2003. – Ч. 1. – С. 83–85.*

Омельчук С. Релігія, культура, наука, освіта, медицина та спортивні досягнення ковельчан / С. Омельчук, Р. Козачук // *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Ковель і ковельчани в історії України та Волині : матеріали XXIX Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 490-ій річниці надання Ковелю Магдебурзького права, м. Ковель, 5–6 груд. 2008 р. : наук. зб. – Луцьк, 2008. – С. 126–133.*

Семенюк А. Мова: шлях через терни / А. Семенюк // Семенюк А. Ковель: шлях через віки : іст.-краєзн. нариси / А. Семенюк. – Луцьк, 2010. – С. 394–397.

110 РОКІВ від часу відкриття українських шкіл Січовими стрільцями на Волині (1916)

Перша світова війна принесла на територію Волині не тільки руйнування та смерть, а також і пробудження української самосвідомості. Перша Світова війна розпочалася у липні 1914 р., коли протистояння Австро-Угорщини та Сербії переросло у глобальний конфлікт, що швидко втягнув провідні європейські держави. Вже у серпні 1914 р. фронт наблизився до західноукраїнських земель, зокрема Галичини та Волині, які стали ареною запеклих боїв між австро-угорською та російською арміями. У серпні 1914 р. у м. Львові Головна українська рада створила легіон Українських Січових Стрільців (далі УСС), до лав якого зголосилося понад 28 тисяч добровольців, але прийнято лише близько 2,5 тисяч. Це з'єднання стало першою українською національною військовою формацією XX ст., що ставила собі за мету визволення України.

Мартинець Г. Мій побут і праця на Волині / Г. Мартинець // Літопис Волині : наук.-попул. зб. волинезнавства. – Вінніпег, 1967. – Ч. 9. – С. 6–20.

Морозюк Р. Михайло Гаврилко і перші українські народні школи на Волині / Р. Морозюк // Морозюк Р. Краєни. Волинь – Полтавщина / Р. Морозюк. – Полтава, 2023. – С. 155–159.

Разиграєв О. В. Громадське життя в Західних повітах Волині під австрійською окупацією (кінець 1915-го – 1918 р.) / О. В. Разиграєв // Разиграєв О. В. По обидва боки фронту. Громадські організації на Волині в роки Великої війни 1914–1918 рр. : монографія / О. В. Разиграєв. – Луцьк, 2018. – С. 91–124.

Шевчук З. Сторіччя створення українських народних шкіл на Волині / З. Шевчук // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль та Любомльщина в українській та європейській історії : міжнар. іст.-краєзн. конф., присвяч. 730-ій річниці часу перш. відом. писем. згадки про м. Любомль та 810-ій річниці з часу писем. згадки про літописне м. Угровське, 24–25 жовт. 2017 р., м. Любомль : наук. зб. – Луцьк, 2017. – Вип. 63. – С. 499–504.

100 РОКІВ

від часу спорудження Свято-Миколаївської церкви у с. Журавичі, нині Луцького району (1926)

Церква розташована у центральній частині села обабіч дороги, що веде до селища міського типу Цумань. За свідченням старожилів, попередня церква у селі згоріла. Сучасну церкву, на новому місці, тодішній східній околиці села (тепер у центрі), згідно з записом, який зберігся на престолі, розпочали будувати 1926 року, закінчили і освятили у 1928 році.

Церква дерев'яна, на фундаменті, тридільна, однобанна. До квадратного в плані центрального об'єму, перекритого четвериком з масивним округлим куполом на завершенні, зі сходу примикає невеличка п'ятибічна вівтарна частина, з заходу – видовжений у повздовжньому напрямку бабінець, який переходить у дзвіницю. Порушення традиційних співвідношень між

ня / В. Лотоцький // Волинська єпархія: минуле і сьогодення (1992–2012рр.) : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 1020-річчю Волинської єпархії. – Луцьк, 2012. – С. 16–24.

Юзевський Г. Українська громада / Г. Юзевський // Замість щоденника / Г. Юзевський ; пер. з пол. Ю. Васейко ; вступ. ст. М. Кучерепа ; авт. післясл. М. Запура. – Луцьк, 2017. – С. 55–61.

100 РОКІВ від часу видання книги В. Липинського «Листи до братів-хліборобів» (1926)

Праця В'ячеслава Липинського «Листи до братів-хліборобів» є однією з найважливіших його політико-теоретичних розвідок, яка формувала ідейні засади українського консерватизму та державницької думки. Твір створювався протягом 1919–1926 років і публікувався окремими частинами у неперіодичних збірниках «Хліборобська Україна», що виходили друком за редакцією В. Липинського.

Зазначені збірники були офіційним друкованим органом політичної організації «Український союз хліборобів-державників», яка об'єднувала прихильників ідеї творення Української держави на принципах традиціоналізму, хліборобського консерватизму та спадкової монархії. У цих публікаціях В. Липинський системно викладав свої погляди на шляхи державотворення, роль аристократії, інтелігенції та селянства в суспільному розвитку, а також аналізував причини поразки українських визвольних змагань початку ХХ ст.

«Листи до братів-хліборобів» В. Липинського не лише стали ідейним підґрунтям діяльності «Українського союзу хліборобів-державників», але й увійшли до канону політичної думки української еміграції, зберігши своє значення у подальших дослідженнях проблем національного відродження та державності України.

Окреме прижиттєве видання праці В'ячеслава Липинського вийшло друком у 1926 році у Відні, у видавництві Карла Герма-

Сверстюк Є. О. Світлі голоси життя / Є. О. Сверстюк. – Київ, 2014. – С. 15–25.

Творча спадщина В'ячеслава Липинського // В'ячеслав Липинський та його доба : наук. зб. / відп. ред. Ю. Терещенко ; упоряд.: Т. Осташко, Ю. Терещенко. – Київ, 2008. – С. 7–164.

* * *

Кушнір В. 17 квітня 140 років від дня народження В. К. Липинського (1882–1931) – українського історика, публіциста, громадського та політичного діяча, теоретика українського консерватизму / В. Кушнір // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2022 рік / Волин. обл. рада, Упр. культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ДОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, А. А. Понагайба. – Луцьк, 2021. – С. 101–109.

Науково-популярне видання

Календар
знаменних і пам'ятних дат Волині
на 2025 рік

Редактори-упорядники:

Є. І. Ковальчук, канд. іст. наук
Н. Д. Хомяк

Відповідальні за випуск:

О. Г. Важатко
Н. В. Граніч

Формат 60x84/16. Гарнітура Arno Pro .
Друк цифровий. Обсяг – 11,16 ум. друк. арк.

Видавництво

«Волинська мистецька агенція “Терен”»

43016, м. Луцьк, вул. Ковельська, 22

Тел. 050-6743321

Ел. пошта: teren.lutsk@gmail.com

Свідоцтво Державного комітету
телебачення і радіомовлення України
ДК № 1508 від 26.09.2003 р.

Виготовлено у друкарні ВМА “Терен”

К 17

Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2026 рік / Волин. обл. рада, Упр. культури, з питань релігій та національностей Волин. ОДА, Волин. краєзн. музей, Волин. ОУНБ ім. Олени Пчілки ; ред.-упоряд.: Є. І. Ковальчук, Н. Д. Хомяк ; відп. за вип.: О. Г. Важатко, Н. В. Гранич. – Луцьк : Терен, 2025. – 192 с.

«Календар знаменних і пам'ятних дат Волині» видається з 1991 року. До нього включаються матеріали про визначні події історії, громадсько-політичного і культурного життя області, ювілеї видатних уродженців краю та відомих діячів, життя і діяльність яких пов'язані з Волинню.

Посібник відкривається хронологічним переліком пам'ятних дат на 2026 рік. Про основні події (виділені в переліку дат) подаються: дата, назва, авторська текстова довідка, список літератури, у якому вказуються документи, книги, статті зі збірників і періодичних видань, довідники та бібліографічні посібники.

У «Календарі знаменних і пам'ятних дат Волині» є Показчик імен видатних діячів, представлених у ньому, Географічний показчик населених пунктів, списки авторів, які брали участь у написанні історичних і біографічних довідок, та укладачів.

Видання буде корисним для працівників культури і освіти, викладачів, студентів, краєзнавців.

УДК 94(477.83)(059.3)